

Fogarasy-Fetter Mihály

A pilisvörösvári Községi Könyvtár története

Előszó

Azért fogadtam el a szerző felkérését egy előszó megírására, mert feltételezem, hogy élményeim és gondolataim a város sok – generációmhoz tartozó – polgárával egyeznek.

Természetesen megtiszteltetés számomra Fogarasy Mihálynak, mindannyiunk „Miska bácsi”-jának felkérése.

A mű a pilisvörösvári Községi Könyvtár 1950 és 1978 közötti történetéről szól, e a könyvtár „Miska bácsi” életműve is egyúttal. Ez az életmű sok Vörösvári ember művelődésfejlődési története, -sorsa is.

Aki fogékony volt, átengedhette magát a Fogarasy házaspár szelíd vezetésének a könyvek, az olvasás birodalmában. S örömmel tapasztalhatta, hogy az olykor tudatos, olykor ösztönös irányítás eredménye az a művelődési tudásív, amelynek kezdeti pillérei a klasszikus magyar és világirodalmi mesék, majd az ifjúsági könyvek Verne Gyulával kezdve, Jókain át Móra Ferencsel, Mikszáth Kálmánig ível.

Majd a tapintatos vezetés abbamaradt és az olvasás világában örömmel mozgó ifjú már önállóan és élvezettel bolyong a könyvek világában.

Ez a könyvtár azt is lehetővé teszi, hogy az érdeklődő eredetiben olvashatja Albert Schweizer ötkötetes művét, az életrajztól kezdve az élet tiszteletéről szóló filozófiai értekezéséig.

Személyes élményem 1952-től idézhető fel, amikor a könyvtár még a mostani kultúrház helyén létezett, a régi Herbszt-féle kocsmá fő utcai helyiségeiben. Mire a mostani Manhertz zöldséges házában az akkori színpaddal rendelkező „Ásványbánya Kultúrház” lett a könyvtár helyszíne, addig engem szüleim már eltiltottak az olvasástól, mert emiatt nem akartam tanulni, illetve nem jutott rá időm. A konfliktus később rendeződött, közben átéltük az 56-os forradalmat, korosztályom olvasó, könyvtárlátogató középiskolás, majd egyetemista lett és aki itthon volt 196-tól, a mostani épületben, a Vörösvári nagygeneráció tagjaként vehetett részt a Könyvbarátok Körének tízéves ünnepén.

Ez a „Miska bácsi” szárnyai alatt felnőtt generáció vezeti ma iskolánkat és orvosként gyógyítja a vörösváriakat, de átlagos polgárként is megállja a helyét bárhol az életben.

Kedves „Miska bácsi” én ezt köszönöm meg Neked!

Pilisvörösvár, 2000. március 1.

Botzheim István
Pilisvörösvár Polgármestere

A Pilisvörösvári Nagyközség Könyvtár alapításának, kezdeti éveinek története.

Az első hivatalos irat 1950. december 3-ról, a könyvtár átadásáról szól.

„142/1950.
könyvtár átadása.

Pilisvörösvár
B u d a i

Pestmegyei Körzeti Könyvtár Vezetője
Tóth Ferenc elvtársnak
Budapest, V.
Városház u. 7. I. 145.

Jelentem, hogy a pilisvörösvári Népkönyvtárat f. évi december 3-án Borsos László pilisvörösvári lakosnak átadtam.

Az átadásról készült jegyzőkönyvet csatoltan felterjesztem.

A könyvtár új helysége: Pilisvörösvár, Erzsébet u. 8. DISZ helysége.

Könyvtár vezetője: Borsos László.

Pilisvörösvár, 1950. dec. 3-án.

Dobó ároly ügyvezető.”

Előzmény

1945 előtt két könyvtár működött a községben, egyik a faluban, a másik a bányatelepen. A faluban levő, az Iparos kör tulajdonát képező könyvtár alig 100 kötete csak nagy ritkán került olvasó kezébe. Elhelyezése a mai úgynevezett „Vasbolt” egyik termében volt.

A bányatelepi „Altiszi kaszinóban” elhelyezett könyvtárban kb. 1000 kötet állt a bányatelepi olvasók rendelkezésére. Az állomány többségében szépirodalmi könyvekből állt, s többnyire az akkori idők divatos íróinak műveiből tevődött össze. A könyveket nem annyira a bányászok, hanem inkább azok családtagjai olvasták. Tapasztalatom szerint Galambos Pista bácsi elég nagy forgalmat bonyolított le.

1945-ben az orosz csapatok megérkezése előtti zavaros időben mindkét könyvtár könyvei eltűntek, s magánkézbe kerültek. Visszaszerzésükre nem került sor.

Az első könyvek 1950. november 24-én kerültek Vörösvárra.

Az úgynevezett Népkönyvtár átadásáról és átvételéről 1950. november 24-én készült jegyzőkönyv.

„Jegyzőkönyv

készült Pilisvörösvár, 1950. évi november hó 24-én a pilisvörösvári állami általános iskola épületében a NÉPKÖNYVTÁR átadása illetve átvétele alkalmával.

Jelen vannak: Tóth Ferenc körzeti könyvtár vezetője, Mesés Sándor, a DISZ titkára, Perjési András DISZ tag, Dobó Károly helyi népművelési ügyvezető, Borsos László átvevő.

Dobó Károly ügyvezető a helyi NÉPKÖNYVTÁR ideiglenes vezetője leltár alapján Borsos László Pilisvörösvár, Tó utca 3. szám alatti lakosnak átadja a könyvtárat.

Borsos László leltár alapján átveszi a könyvtárat.

A könyvtár jelenleg 163 darab könyvet tartalmaz és a könyvtárhoz tartozó szekrényben vannak elhelyezve.

A könyvek és a szekrény kifogástalan állapotban vannak.

Leltárak két példányban készültek, ellenőrzés és átadás után egyik Borsos Lászlónál, a másik a népművelési irattárban nyer elhelyezést.

Átadás és átvételről három jegyzőkönyv készül. Egyik a körzeti könyvtár, másik Borsos László és a harmadik a helyi ügyvezető részére.

Pilisvörösvár, 1950. november 24-én

Dobó Károly átadó

Borsos László átvevő

Mesés Sándor tanú

Perjési András tanú

Tóth Ferenc tanú”

A 163 kötetből álló könyvtárat szekrényvel együtt Dobó Károly iskolaigazgató, mint népművelési ügyvezető vett át, majd átadta Borsos László tó utca 3. sz. alatti lakosnak.

A könyvtár könyveit az első két esztendőben leginkább a Demokratikus Ifjúsági Szövetség tagjai olvasták. A könyvtár első olvasói a következők voltak:

1. Balogh Rafael	Fő út 40.
2. Banai János	B. telep 76.
3. Bartl Ede	Moszkva u. 2.
4. Bartl Júlia	Moszkva u. 2.
5. Bauer Albert	Somogyi u. 8.
6. Berta Erzsébet	B. telep 58.
7. Borsos László	Tó u. 3.
8. Botzheim eréz	Bajcsy u. 8.
9. Breier János	
10. Budavári István	Kossuth u. 58.
11. Bukovina János	B. telep 66.
12. Bukovina Júlia	B. telep 66.
13. Dauner Gizi	Lenin u. 29.
14. Dásai József	Várkert u. 1.
15. Domján Pál	
16. Czihelka Erzsébet	B. telep 63.

17. Eisele Teréz
18. Fazekas Lajos
19. Fichtner József
20. Fóti Mária
21. Fritz János
22. Gajdár Erzsébet
23. Gáspár Anna
24. Gechter József
25. Gellai Elemér
26. Gubán Mária
27. Győri Irén
28. Győri László
29. Hajda Lajos
30. Haluszka László
31. Herbszt György
32. Ivics Ilona
33. Jakab Ferenc
34. Jászkuúti József
35. Juhász András
36. Kálmán Pál
37. Keszthelyi Imre
38. Kiss László
39. Kiss III. Mihály
40. Klinger István
41. Kohlhoffer Mihály
42. Kovács István ifj.
43. Kozek Irma
44. Kövér Zoltán
45. Krupp Anna
46. Lerner Mária
48. Magyar János
49. Magyar Katalin
50. Manhertz Irma
51. Manhertz István
52. Manhertz Márton
53. Manhertz Teréz
54. Mizerák Mária
55. Molnár Sándor
56. Müller György
57. Nagy György
58. Nagy György Ferenc
59. Nagy Péter ifj.
60. Nagy Zoltán
61. Orosházi László
62. Pataki József
63. Pató Gábor
64. Pál József
65. Pánczél József
66. Pásztor István
67. Peller Márton

Diófa u. 19.
Rózsa u. 2.
Dózsa u. 48.
Sallai u. 14.
Bajcsy u. 7.

Csobánkai u. 18.
Sztálin út 31.

B. telep 25.
B. telep 92.
B. telep 92.
Barátság u. 1.
B. telep 44.
Sztálin út 135.
Hámán 20.
B. telep 64.
B. telep 84.
Fő út 149.
Szentiváni hegy
Bajcsy u. 11.
B. telep 90.
B. telep
Bajcsy u. 7.
Fő út 92.
Petőfi tanya
Kápolna u. 55.
Somogyi u. 33.
Fő út 3.
B. telep 75.
B. telep 66.
B. telep 66.
Károly u. 5.
Puskin u. 15.
Fő út 5.
Bajcsy u. 56.
Attila u. 2.
Fő út 21.
Somogyi u. 3.
Zöldfa u. 28.
Zöldfa u. 28.
Bajcsy u. 1.
Fő út 11.
Szabadságliget
István u. 3.
14. őrház
Sztálin út 1.
Szabadságliget
Sztálin út 1.
Sallai u. 91.

68. Pitini Nándor	B. telep 73.
69. Posztos József ifj.	B. telep 63.
70. Radovics Tibor	Rákosi köz 1.
71. Sándor József	B. telep 48.
72. Sándor Károly	Fő út 116.
73. Scharfenstein György	Petőfi u. 4.
74. Schmidt Lázár	B. telep 65.
75. Schwabshzky Antal	B. telep 96.
76. Skerletz Márta	Zöldfa u. 27.
78. Skerletz Tibor	Zöldfa u. 27.
79. Spanberger Vilmos	Dózsa u. 46.
80. Steckl Emma	Sallai u. 12.
81. Szamosi Márton	Kossuth u. 21.
82. Szamosi Mátyás	Kossuth u. 21.
83. Szabó Margit	B. telep 97.
84. Szathmáry Zoltán ifj.	Fő út 84.
85. Szénási Ernő	Angeli köz 5.
86. Szilvási Erzsébet	Attila u. 6.
87. Tagscherer Gizella	Csobánkai u. 22.
88. Targuba Dezső	Fő út 110.
89. Tarnai János	Hámán K. u. 39.
90. Tóth Imréné	Fő út 42.
91. Tóth Imre	Fő út 42.
92. Turai Antal	B. telep 70.
93. Varga Gyula	Sztálin út 110.
94. Vágási Mária	Dózsa út 73.
95. Vizvári György	Sztálin út 5.
96. Weisz Mária	Erzsébet u. 10.
97. Wenczl Ferenc	János u. 24.
98. Wippelhauser András	Puskin u.
99. Wippelhauser János	Bajcsy u. 12.
100. Wittmann József	B. telep 54.
101. Wohl József	B. telep 68.
102. Zelenai István	Kossuth u. 50.
103. Zimmel István	Szabadság út 36.
104. Ziegler István	Puskin u. 41.
105. Mesés Sándor	Petőfi u. 61.
106. Nick József	Bajcsy u. 5.
107. Palkovics Irén	B. telep 34.
108. Scheller Borbála	Moszkva u. 1.
109. Ujvári József	Hold u. 2.
110. Vrazsovits Gizella	B. telep 30.

1952. november 7-én ketten beszélgettünk a kultúrházban: Dobó Károly isk. igazgató h. és én. A könyvtárról volt szó. A könyvállomány 163 kötetből 80-ra csökkent, mert a könyveket ugyan kikölcsönözték, de a visszaszerzéssel a fiatalok már nem sokat törődtek. Dobó Károly azt szerette volna, hogy vállaljam el a könyvtár vezetését.

- Mondom, egész nyugodtan elvállalhatod a könyvtár vezetését, biztos sikere lesz munkádnak. Az emberek szomjúhozzák az irodalmat és szeretnek olvasni, különösen a hosszúra nyúló őszi és téli estéken.

- Igen, de lesz-e elég könyv, lesz-e helyiség, lesz-e pénz, s vajon a község vezetői fognak-e támogatni?

- Egészen biztosan – válaszolta Dobó Károly. És egyébként is jegyezd meg, ha mi ketten pedagógusok összefogunk, megmozgatjuk az egész falut. Fog ez menni, vállald el!

- Rendben van, elvállalom, fejeztem be a beszélgetést.

Így lettem könyvtáros.

Másnap átvetem a könyveket. Kereken 80 kötetből állt a „könyvtár”. (83 kötet elveszett a két év alatt). Mikor az állomány összetételét megláttam, úgy éreztem magam, mint akit fejbevertek.

- Ne keseredj el, fog ez menni, vigasztalt a kultúrigazgató.

Másnap felkerestem Tóth Ferencet, a körzeti könyvtár vezetőjét és segítséget kértem tőle. Egész délelőtt könyveket válogattunk, s végül összeszedtünk egy ládára valót. (Ez a raktár akkoriban a Guszev utcában volt). Tóth Ferenc aztán elmagyarázta a könyvtárvezetés minden csínját-bínját, az adminisztrációtól kezdve a propagandáig mindent.

Még ezen a héten megkezdtem az olvasók toborzását. A pedagógusokkal kezdtem, majd az ifjúságot szerveztem be. Meglátogattam az öregek Szeretetotthonát, ahol nagy örömmel fogadtak. Végül nyakamba vettem a falut és sorba látogattam az olvasni vágyó embereket. Írás közben találtam egy átvétel előtti iratot, melyet szükségesnek találtam megőrkítésre.

„Jegyzőkönyv

készült 1952. évi október 12-én, Pilisvörösvár községben, a helyi DISZ hivatalos helyiségében, a községi népkönyvtár átadása illetve átvétele alkalmával.

Jelen vannak: Malmarits Ernő DISZ vezetőségi tag a tényleges könyvtáros helyett, Csonka József ált. isk. igazgató mint az új könyvtáros és Dobó Károly népművelési ügyvezető mint tanú.

Bizottság megállapítja, hogy a könyvtár eredeti könyvtárosa, Boros László DISZ tag, a könyvtárat átadta a társainak (Tarnai János, Wippelhauser Ferenc DISZ tagoknak) de erről jegyzőkönyv nem készült. A könyvtár elhanyagolt állapotban van, mert a könyvet 50 %-a hiányzik és a könyvtári forgalom az utolsó hónapokban teljesen szünetel.

Bizottság úgy határozott, hogy a DISZ helyiségében lévő népkönyvtárat leltározza és az új könyvtárosnak átadja, aki a könyveket a szekrényvel együtt az általános iskolában helyezi el.

Bizottság a következő könyveket találta a szekrényben:

- 1. Aczél: A szabadság árnyékában*
- 2. Barta: Tegnapi ország*
- 3. Beck: Volokalamszki országút*
- 4. Csehov: A tokbabújt ember*
- 5. Darvas: Vizkeresztől Szilveszterig*
- 6. Fagyeyev: Ifjú Gárda*
- 7. Farkas: A béke arcvonalán*
- 8. Gyurvics: Amerikai demokrácia*
- 9. Jilmeniczki: Töretlen föld*
- 10. Jókai: Fekete gyémántok*
- 11. Kalinin: A kommunista nevelésről*
- 12. Karavajeva: Tüzek*

- Andics: Az egyházi reakció*
Anisimov: A szoc. mezőgazdaság
Balázs: Felgyúló fények
Barta: Gyár
Dorfman: Élő és élettelen világ
Erős bástya
Fast: Az utolsó határ
Turmanov: Csapajev
Gergely: Új falu
Gorkij: Amerikában
Gulia: Kaukázusi tavasz
Iljin: A Fekete tengertől...

13. Lebegyinszkij: <i>A csillagok világa</i>	<i>Iljin: Hegyek és emberek</i>
14. Lenin: <i>Az imperializmus</i>	<i>Illés: Szkipetárok</i>
15. Mihajlov: <i>szomjetunió</i>	<i>Illyés: Petőfi élete</i>
16. Móricz: <i>Hét krajcár</i>	<i>Kocsanszkij: A talaj keletkezése</i>
17. Nagy L.: <i>Lázadó ember</i>	<i>Koller: Hogyan keletkezett az élet</i>
18. Nemess: <i>Nemzetközi munkás mozgalom</i>	<i>Korolenko: Maruszja</i>
19. Nagy L.: <i>Január</i>	<i>Kosevaja: Fiam története</i>
20. Panfjorov: <i>Napfényes mezők</i>	<i>Lenin: Komszomol</i>
21. Petőfi: <i>Dicsértessék a nép neve</i>	<i>Leonidze: Sztálin ifjúsága</i>
22. Polák: <i>Mindenség szerkezete</i>	<i>London: Vaspata</i>
23. Rákosi: <i>Építjük a nép országát 3 db</i>	<i>Majakovszkij: Felfedezem Amerikát</i>
24. Rákosi: <i>A fordulat éve</i>	<i>Marx-Engels: Komm. kiáltvány</i>
25. Rákosi: <i>A magyar demokráciáért 2 db</i>	<i>Medvegyev: Hősök útja</i>
26. Révai: <i>Élni tudtunk a szab-gal</i>	<i>Móricz: Boldog ember</i>
27. Eideg: <i>Tűzpróba</i>	<i>Móricz: Rokonok</i>
28. Sayer-Kahn: <i>A nagy összeesküvés</i>	<i>Panfjorov: Harc a békéért</i>
29. Szerafimovics: <i>Vasáradat</i>	<i>Pavlenkó: Boldogság</i>
30. Szolovjev: <i>Csendháborító</i>	<i>Petőfi: Összes költeményei</i>
31. Szovjet zsebenciklopédia 2 db	<i>Révai: Élni tudtunk a...</i>
32. Szovjetunió K.P. története 2 db	<i>Ribakov: A tőr</i>
33. Szmirnov: <i>Fiúk</i>	<i>Szolovjev: Hét tenger hősei</i>
34. Sztálin: <i>Gazdasági építő munkáról</i>	<i>Szovjetunió alkotmánya</i>
35. Sztálin: <i>Szovjetunió agrárpol-ról 2 db</i>	<i>Sztálinizmus alapjai</i>
36. Tolsztoj: <i>Háború és béke 1-3 kötet</i>	<i>Sztálin: Lenin</i>
37. Visinszkij: <i>Szovjetunió a béke őre</i>	<i>Tardos: Gyári belépő</i>
38. Voroncov: <i>Hogyan keletkezett a...</i>	<i>Tolsztoj: Hadzsi Murat</i>
	<i>Traven: Rabszolgák útja</i>

Malmarits Ernő a felsorolt könyveket átadta és Csonka József igazgató átvette.

k.m.f.

*átvevő
átadó
tanu”*

Az olvasók száma lassan, de fokozatosan emelkedett, a kikölcsönzött könyvek száma október, november és december hónapban elérte a 776 kötetet. Az öröm azonban nem tartott sokáig. Az ifjúság még csak talált magának néhány számára megfelelő olvasmányt, de a felnőttekkel megjártam. Már első ízben is csak fanyalogva turkáltak a könyvek között, s bár mégis kölcsönöztek könyvet, hamarosan azzal küldték vissza, hogy nem kérnek többet. A pedagógusoknak nem volt kielégítő az állomány, a falusi emberek pedig valamilyen könnyű, szórakoztató olvasmányt kerestek. Ez az esztendő azzal telt el, hogy papíron megvolt az olvasói létszám, de a valóságban csak az ifjúság és a Szeretetotthon lakói olvastak.

1953-ban a Vásár téri iskolából átköltöztünk a kultúrházba. Ez az év a holtpontról való elmozdulást is jelentette. A könyvvállományt állandóan szaporítottam, a holt anyagot kicseréltem. Volt olyan nap, mikor 9 hatalmas csomaggal szálltam vonatra, s a vörösvári állomásról kubikus talicskával toltam a könyveket a kultúrházba.

Ebben az időben Peller János lett a VB elnök és Rupf József lett a párttitkár. Az utóbbival a 30-as és 40-es években együtt cserkészkedtünk, ezért könyvtári munkámban mindvégig támogatott.

A kultúrház irodájában 1953 végén már 2 szekrényünk volt, sőt 1600,- forintért új szekrényt is vásároltak a könyvtár számára.

Közben az olvasók papírosszáma valóságos szám lett. Az olvasók kérései, kívánságai, igényei állandó mozgásra serkentettek. Pedagógus munkám mellett minden időmet a könyvtárnak szenteltem. Forgalmunk 1953 év végén: 12.193 kötet, olvasók száma: 418, könyvállomány: 2133 kötet. Előadások: márciusban: Mikszáth: Két választás Magyarországon (Csonka J.), Utazás az új Magyarországon (Csonka J.) Mesedélután a szeretetotthonban (április, Fogarasy Mihály). Májusban : Móricz: Árvácska 3 helyen, F. M. Ellenőrzés: 1953. V. 8. Pestm. Könyvt. Kecskésné (Kifogás: Ugyanabból a műből több van, némelyik könyvből túl sok van. Kevés a felnőtt olvasó.

Előadások: Pecsényikova: Kamaszok, Móricz: Légy jó...

Ellenőrzés: 1953. VII. 11. Szoboszlai Imre Megyei Tanács

Előadás: József Attila költészete VII. 13-án Berencsváry Gyuláné

Állományellenőrzés: Aug. 28-29. Tóth Ferenc, Pest M. Könyvt.

A Pestmegyei Könyvtár h. vezetője 1953-ban Henczi Árpád. A megyei könyvtár helye: Budapest V., Kristóf tér 2.

1953. szeptember 29-én már Smelkó Tiborné a megyei könyvtár vezetője. Kezdetben gyakran megtörtént, hogy a kikölcsönzött könyveket nem hozták vissza a lejáratkor. Kezdetben meglátogattam ezeket az olvasókat, később inkább felszólítást postáztunk.

A Megyei Könyvtár által megjelentetett Körlevelek a kéréseket, instrukciókat és utasításokat közvetítették.

1953. október 2-án a Gorkij Könyvtár és a pilisvörösvári Népkönyvtár közös kiállítást rendezett a kultúrházban. A József Attila-díjas Gergely Márta József Attiláról tartott előadást, Kovács Erzszi énekesnő énekszámokkal szórakoztatta a közönséget.

Ebből az alkalomból a Gorkij Könyvtár német nyelvű könyvekkel ajándékozta meg könyvtárunkat.

Ekkor még hiányzott Sallai István a könyvtári munkáról szóló könyve. Sok hiba, sok elrontott munka volt e hiány eredménye. Így pl. a már 1000 kötetet tartalmazó könyvet rosszul vezettem, se emiatt újra kellett írnom.

1954. április 1-én könyvtárunkból az elért eredmények alapján, önálló községi könyvtár lett, főhivatású könyvtárossal. Akkoriban azt hittük, hogy én az iskolai munkám mellett nem lehetek a könyvtár függetlenített könyvtárosa. Így aztán a feleségem, Fogarasy Mihályné lett a könyvtár függetlenített vezetője. Ez gyakorlatilag csak annyi változást hozott, hogy ezentúl ketten vezettük, illetve végeztük a könyvtári munkát. A függetlenítés ünnepség keretében történt. Szász Eta előadóművésznő közreműködésével Jókai ünnepséget rendeztünk, melynek a végén felvettük a Jókai nevet.

Tóth András, Rupf József és Ipolyölgyi Jakab, a község vezetői az ünnepségen ígéretet tettek, hogy a könyvtárat a továbbiakban is támogatni fogják.

Fogarasy Mihályné, mint a könyvtár vezetője, 1954. július 26-tól augusztus 14-ig könyvtárosi tanfolyamon vett részt Székesfehérvárott. A tanfolyam ideje alatt állományellenőrzést tartottam. A kölcsönzés szünetelt. Fogarasy Mihályné a tanfolyamot kitűnő eredménnyel végezte. Igen jó hatással volt rá a megyei könyvtár pedáns munkája, a könyvtárosok jó eredményeket felmutató szakszerű és nyugodt munkája.

Hamarosan sor került a minimum-vizsgára, melynek eredményéről már fentebb írtam.

Ezek után megosztottuk a könyvtári munkát. A kölcsönzést, az adminisztrációt, a statisztikát a feleségem végezte, a könyvtári munka egyéb részeit (előadások szervezése, kiállítások, kapcsolatok a községi szervekkel, katalógus) pedig én intéztem.

1954 novemberében komoly változás történt a könyvtár életében. Megtudtam, hogy a Községi Kultúrház és az Ásványbánya kultúrháza fuzionál, s így a Fő út 89. sz. alatti szakszervezeti kultúrháza felszabadul. Felkerestem az Ásványbánya szakszervezetének titkárát (Manhertz) és megkértem, adja át könyvtári célra az Ásványbánya kultúrházát és annak berendezését; a könyvtár ennek fejében elvállalja az Ásványbánya szakszervezeti könyvtárának vezetését és továbbfejlesztését. Úgy vettem észre, hogy a szakszervezet és maga az Ásványbánya vezetői is haragszanak a fuzionálás miatt, emiatt hamarosan eredményre vezetett a megbeszélés.

1954. november 7-én éjjel stráfkocsira raktuk a kultúrház irodájában levő könyvtárunkat (szekrényeket és könyveket) és berendezkedtünk a Fő út 89. sz. alatti Ásványbánya szakszervezeti kultúrházában. Mire reggel tudomására jutott Peller János VB elnöknek az éjszakai tevékenységünk, már kész voltunk a berendezkedéssel. Nagy megharagudott ránk, de aztán megbékélt és kiutalt 5000,-Ft gyorssegélyt. Az átköltözés előtti időben az alábbi módon történt a könyvtári munka havi jelentése.

„NÉPKÖNYVTÁRI KÖZPONT
Bp. V. Guszev utca 1.
KSH elnöke 8301/1953. sz. engedélye
alapján

Adatszolgáltató: Népkönyvtár vezetője.
Postára adandó minden hó 1-én a Megyei
(Járási) Könyvtár címére

Munkanapló 1954. február hónapra

1. A népkönyvtár könyvállománya összesen	2306
Ebből a Megyei (Járási) Könyvtártól kapott letétállomány:	2226
2. Beiratkozott olvasók száma összesen:	322
Ebből 14 éven aluliak száma:	92
3. Kölcsönzött könyvek száma összesen:	1310
4. Könyvismertetések száma:	1

Kölcsönzés napja	Kölcsönzött könyvek száma	Kölcsönzés napja	Kölcsönzött könyvek száma
1.		Áthozat	879
2.	130	17.	
3.		18.	
4.		19.	
5.		20.	77
6.	104	21.	78
7.	98	22.	
8.		23.	115
9.	155	24.	
10.		25.	
11.		26.	
12.		27.	96
13.	117	28.	65
14.	127	29.	

15.		30.	
16.	148	31.	
átvitel	879	összesen	1310

A könyvtár külső tatarozására a KTSz 4.500,-Ft-os költségvetést adott be, de csak 3.000,-Ft állt rendelkezésre. Így aztán a Művelődési Minisztérium ilyen összeget biztosított a külső tatarozásra. A helyiségben színpad is állt, nagyon szép függönnyel. A 2 termet pedig kölcsönzésre, illetve olvasóteremmé rendeztük be.

A színpad ára ösztökélt bennünket, hogy mesedélutánokat és egyéb műsorokat tervezzünk és szervezzünk az elkövetkező években.

Az Ásványbánya kultúrházának elfoglalásával kapcsolatban a Népművelési Minisztérium az alábbiakban reagált:

„NÉPMŰVELÉSI MINISZTERIUM
Budapest, V., Báthory utca 10.

*Pilisvörösvári Tanács VB. elnökének,
Pilisvörösvár,*

Ikt.sz.: 865-12-24-2

Kelet: 1954. nov. 16.

Tárgy:

Előadó: Darabos Pálné.

Tisztelt Elnök Elvtárs!

A pilisvörösvári községi könyvtár - a Dorog-Pilis-Ásványbánya hozzájárulása alapján elfoglalta az említett vállalat helyiségét.

A könyvtári főosztály véleménye az, hogy a könyvtárnak feltétlen szüksége van erre a helyiségre. A könyvtár jó munkája alapján megérdemli, hogy megfelelően legyen elhelyezve. Kérjük Elnök Elvtársat, hogy pártolólág támogassa a könyvtár jogos helyiségigényét.

Elvtársi üdvözléssel:

*Bersa László s.k.
osztályvezető”*

1954. évi összes kölcsönzési forgalma: 15.298 kötet.

1955. márc. 12-én Csokonai estét és könyvtárvatást tartottunk. Beszédet mondott Varga Balázs egyetemi tanár. Közreműködött: Simonfi Margit (szavalt), Harag Teréz (ének), Drózdly Éva (Reményhez, Tihanyi echohoz), Nemzetiségi, Bányatelepi táncscsoport.

(A könyvtár külső látképe)

(A Csokonai est közönsége)

Amikor Gergely Márta író nő először járt a könyvtárban előadást tartott az olvasóknak. Szeretnék ebből néhány mondatot rögzíteni:

„...Sohasem jártam pl. borbélyműhelyben, de mégis tudom, hogy ahol Steckl Mátyás dolgozik, ott nemcsak sportról, de irodalomról, könyvekről is sok szó esik. Nem csodálom, hogy Steckl Mátyás olyan népszerű ember a faluban, mert ritkaság, hogy valaki a sporthoz és az irodalomhoz is olyan jól értsen, mint ő. Komoly érdeme van abban, hogy itt,

Pilisvörösvárott sokan szeretik a könyvet és hogy itt van a megye egyik legjobb, legtöbbet látogatott könyvtára.”

„Hogy milyen tájékozottak és igényesek a pilisvörösvári olvasók, azt Bakányi Frigyes bányász egy megjegyzése is bizonyítja, amit a könyvtár naplójába írt. Azt kéri, hogy adjanak ki operaszövegeket is, mert többen vannak, akik kedvenc operájukkal közelebb is szeretnének megismerkedni.”

(A felső 2 képen a könyvtár kölcsönzőterme látható a két könyvtári és a nagy szakszervezeti könyvszekerénnyel. Jól láthatók a szép függönyök és az újra festés.)

(Az alsó képen az olvasóterem látható. Az olvasóterem gyakran adott helyet a műsoros előadásoknak, gyűléseknek és báloknak. Itt zajlottak le a mesedélutánok és az irodalmi esték.)

1955. március 22-én Smelkó Tiborné, a megyei könyvtár vezetője értesített, hogy az 1955. évi költségvetési kereten a 07-es rovaton 300,-Ft-ot és a 10-es rovaton 4.500,-Ft-ot állapítottak meg. A könyvvásárlási és kötésre szánt összeg a Megyei Könyvtár költségvetésében szerepel.

1955. dec. 31-én

Letéti anyag:	1785 kötet
Gorkij k. tulajdona:	57 kötet
Ásványbánya tulajdona:	244 kötet
Saját anyag:	1500 kötet
Összesen:	3597 kötet

A Könyvgyűjtő hónap eredménye: 860 könyv

ifj. Dobó Károly	40 könyv	jutalom:	50,-Ft
Pál Zoltán	21 könyv	jutalom:	Légy jó mindhalálig!
Manhertz Mária	18 könyv	jutalom:	15 éves kapitány

Elkészült a szén-és fáskamra. Külső festésre 8000,-Ft-ot kaptunk.

1955. dec. 27. Szülői értekezlet és könyvankét. Előadó: Csertői író

dec. 29. Szentiványi: A kőbaltás ember. Előadó: Fogarasy Mihály

1955. novemberétől furcsa hang jelentkezik a hivatalos leveleken:

*PEST MEGYEI TANÁCS V.B.
MEGYEI KÖNYVTÁR
BUDAPEST, V., KRISTÓF TÉR 2.sz.
TELEFON:*

*Községi Könyvtár,
PILISVÖRÖSVÁR*

A 22. sz. megrendelőjegyzéken szereplő Rákosi: A békéért és a szocializmus építéséért c. könyvet megrendeltük a könyvtár számára. Kérjük a meglévő 1. kiadást postafordultával, legkésőbb azonban (amennyiben az olvasóknál van) december 10-ig a Megyei Könyvtárnak eljuttatni és a leltárkönyvből kitörölni. A járási könyvtár a területén lévő népkönyvtárak állományából is vonja be, természetesen feltűnés nélkül, a titkos kezelést szem előtt tartva.

Budapest, 1955. november 17.

(Smelkó Tiborné)
megyei kvt. vez.

1955. január 10.: A Községi Tanács 8000,-Ft-ot szavazott meg külső tatarozásra. Ebben az évben megnyertük a Pest megyei községi könyvtárosok versenyét. A versenyben nyert nyolc szék az olvasóterem bútorzata lett (valamint 4 asztal).

A könyvtár állományát az olvasó elé kell tárni, tehát szükséges olyan katalógus készítése, amellyel bemutatjuk a könyvtár telje anyagát. Legfontosabb a szépirodalom és a szakirodalom feltárása.

1956-ban több előadást és ankétot tartottunk. Gergely Márta író nő újra meglátogatott bennünket és a vitaesten az irodalom időszerű kérdéseiről beszélt.

Májusban megszerveztük a József Attila olvasómozgalmat. Erről így írt a Népművelés c. folyóirat: „Nagyon hasznos tanulságokat jelent a pilisvörösvári fiatalok kezdeményezése. Az olvasómozgalomra jelentkezők szoros baráti közösséget alakítottak. A kör tagjai együtt neveztek be az olvasómozgalomba bronz fokozaton (majd később az ezüst és arany fokozaton). Szombat estéken összejöveteleket rendeznek, melyek műsora: irodalmi előadás, könyvismertetés, utána megbeszélés, vita, majd éjfélig tánc, szórakozás.” A zene vagy rádión vagy magnetofonon szólt. Mi könyvtárosok éjfélig a fiatalokkal voltunk. Rendellenesség sohasem történt.

A könyvtárban egyre nagyobb számmal találkoztak a fiatalok. Ez volt az egyetlen hely, ahol mind a kulturális, mind a szórakozási igényük teljesülhetett. Minden hónap utolsó szombatján találkoztak a könyvtárban, fiúk-lányok együtt lehettek, beszélgettek és ismerkedtek. Volt, aki már itt választotta ki a párját.

(Az olvasómozgalom tagjai Berencsváry Gyuláné előadását hallgatják)

A nyári hónapokban kissé megcsappant a látogató fiatalok száma, de ez csak átmenet volt, amikor a fiatalok kirándulni, strandolni, üdülni járnak. Szeptemberben vizsgázni kellett a bronz fokozatból, ezért a felkészülés többnyire az otthon csendjében történt. Szeptember végén osztottuk a bronz fokozatú jelvényeket. (30 fiú és lány).

A József Attila olvasómozgalom beszámolóit még tartottak, s már készülődünk az ezüst fokozatra, amikor beköszöntött 1956 októbere. Ezzel aztán meg is szűnt a József Attila olvasómozgalom, s azóta sem támadt fel. Ennek ellenére az ifjúság szervezésének gondolatát továbbra sem adtuk fel.

Az októberi események az egész országot felrázták, s így Pilisvörösvár sem maradt ki a hatása alól. Egyik nap azzal a hírrel riasztottak a lakásomon, hogy a könyvtár könyveit kiszórták az utcára. De már a Vásár téri iskola előtt sejtettem, hogy mi történt. Az iskola előtt rengeteg orosz könyv széttepett darabjainak látványa fogadott. A Fő úton végig is ezt láttam. A könyvtárba érve nyugalom és csend fogadott. A könyvtárban semmilyen rendellenesség nem történt.

Október 23-án reggel két esemény történt a Vásár téri iskolában.

A Minisztérium két megbízottja Csonka József Kiss Bálint által egy évvel ezelőtt leváltott igazgatót visszahelyezték eredeti állásába. Majd megjelent az igazgatói irodában két bányász (Csókás János és Pollák Rudolf) és kérték a tanárokat, hogy küldjék haza a diákokat, mert ma ünnep van az országban.

Mikor a tanulók megtudták, hogy miről van szó, széttépték és az utcán szétszórták az orosz tankönyvüket.

Ettől kezdve két héten át az olvasók felváltva őrizték a könyvtárat.

A fent megnevezett két bányász arra kért, hogy a féltettebb orosz írók könyveit (Puskin, Tolsztoj, Dosztojevszkij, stb.) helyezzem el a színpadon.

November 4-e után mély csen borult az országra.

A könyvtárban visszaállítottuk a régi rendet és folytattuk munkánkat.

1956-ban, január 11-én Korbuly Dezső, március 20-án ugyancsak ő, május 16-án Reszt Gábor és Rohonszky Gyula, május 31-én Pál Ernő és augusztus 23-án Markovits József tartott könyvtári ellenőrzést.

Érdekességként említem meg, hogy az októberi események után feltűnően sokan jártak, illetve iratkoztak be a könyvtárba.

1957 első fele nagyon nehéz volt. Gazdasági nehézségeink kissé háttérbe szorították a művelődés kérdését. Sokat kellett fáradni, hogy visszaesés ne következzen be. Ennek érdekében a Községi Tanács 3000,-Ft-ot szavazott meg könyvvásárlásra, a Kultúrház pedig 1000,-Ft támogatást adott.

Mi sem ültünk ölbetett kézzel. Betanítottunk két mesejátékot:

1. Az igazmondó juhászt és a
2. Hófehérke és a 7 törpe című mesejátékot.

(Cili, Anikó, Hajni, Zsuzsi, Muci, Manka, Magdi és Manhertz Marika mint Hófehérke)

(Zsuzsi és Hajni)

(Tükröm, tükröm, mondd meg nékem...)

(A hét törpe az asztal körül)

Az igazmondó juhász c. mesejátékról sajnos nem maradtak fényképek, de a gyerekek még sokáig emlékeztek rá.

A Hófehérkét 1956-ban január 28-án 130 fiatal, január 29-én több mint 200-an nézték meg. A díszleteket Feldhoffer János készítette nagy szorgalommal és örömmel.

A nagy érdeklődésre való tekintettel ezt a mesejátékot március 3-án és 4-én, valamint március 11-én délután 3 órakor, majd 5 órakor meg kellett újítani.

Bár a József Attila olvasómozgalom 1956 végére megszűnt, a nevüket mégis megörökítem, mert ebből a csoportból nőtt ki a későbbi „Könyvtárbarátok” klubja.

1. Bélavári Vilmos	16. Márton Ilona
2. Braun György	17. Mauterer János
3. Breier Márton	18. Mauterer Katalin
4. Fekete József	19. Nagy Erzsé
5. Fetter Erzsé	20. Nagy Pál
6. Gechter József	21. Pál József
7. Gosztola Zsuzsa	22. Pellényi Lajos
8. Haraszi Pál	23. Péntek József
9. Indre Károly	24. Péntek Lajos
10. István Sándor	25. Pfeiffer Anna
11. Kis Tamás Attila	26. Piltzinger Hilda
12. Kohlhoffer Margit	27. Szontág Teréz
13. Laposá Attila	28. Tagscherer Rózsá
14. Manhertz Mária	29. Temesi Ágoston
15. Manherz Károly	30. Varga Gyuláné

31. Vass Tibor
32. Mirk Gizi

1956. március 27-én egy Hófehérke előadás bevételét az árvízkárosultaknak ajánlottuk fel. A helyi KTSz beadta a kölcsönző terem körülpolcozásra a költségvetést. A polcozás miatt feleslegessé vált 3 szekrény és két régebbi polc. A két polcot a szentendrei járási könyvtárnak, egyik szekrényt pedig a solymári könyvtárnak adtuk. A másik két szekrényt a kultúrháznak adtuk vissza.

Ettől az évtől rendszeresen fogjuk fűteni az olvasótermet (nyitvatartási időben), hogy a könyvtárban olvasók meleg otthonban érezzék magukat.

Egyéb események 1957-ben:

A Gyermeknapon (május 27.) Kertész Erzsébet tartott előadást a „Kaland a Szamócában” c. ifjúsági regényről, június 2-án pedig dr. Fenyvesi Margit, a cinkotai tanítóképző irodalom tanára Arany János költészte címen. Június 16-án a Falunapon kiállítást és könyvvásárt rendeztünk az ünnepség helyén.

*Jókai Mór népkönyvtár 1956. évi
zárszámadása.*

I. Bevétel

Múlt évi maradvány.....	44,30 Ft
Beíratási díj.....	1631,-Ft
Késési díj.....	686,70
Támogatási díj a községi Tanácstól.....	6882,60
Rendezvények.....	2534,-
Újság előfizetésből (negyedik negyedév) visszatérítve.....	31,60
Elvesztett könyvek árának megtérítése.....	80,-
	összesen: 11890,-Ft

II. Kiadás

Takarítás, fűtés.....	1440,-Ft
Posta.....	403,-
Karbantartás.....	279,-
Irodaszer.....	478,-
Újság előfizetések.....	401,-
Útiszámla.....	286,-
Villany.....	581,-
Javítások.....	376,-
Felszerelés.....	1068,-
Dekoráció.....	583,-
Egyéb munkabérek.....	207,-
Tüzelő.....	845,-
Könyvvásárlás.....	2213,-
Beíratási díjak befizetése a K. Tanács számlájára.....	1364,-
Késési díjak befizetése a K. Tanács számlájára.....	687,-
	összesen: 11211,-Ft

III. Mérleg

Bevétel..... 11.890,20 Ft
Kiadás..... 11.211,-Ft
Maradvány 679,20 Ft

Állóeszköz leltár értéke: 19.465,-Ft

Pilisvörösvár, 1957. január

Fogarasy Mihályné
községi könyvtáros

Szám: 30114/3/57.
Előadó: Berettyán/M.

Tárgy: III. n.é. fenyő fűrészáru pótkiutalás.

Községi Tanács VB.
Pilisvörösvár

Értesítem, hogy a III. negyedévi tartalék keretem terhére kiutalok a Községi Tanács részére a Népkönyvtár könyves polcainak készítése céljára

1,5 m³ fenyő fűrészárut.

Kérem, hogy megrendelését a Budapestkörnyéki Tűzép V-hoz haladéktalanul küldje meg.

Budapest, 1957. augusztus 27.

(Mátyás Boldizsár)
oszt.vez.

JÁRÁSI KÖNYVTÁR GÖDÖLLŐ
39-2/1957.sz.

Tárgy: tapasztalatcsere nap rendezése.

Fogarasy Mihály
könyvtárvezető kartársnak,

Pilisvörösvár

Kedves Kartársam!

Mint a Gödöllő Járási Könyvtárnak szeptember 2-től vezetője kartársi szeretettel köszöntelek addig is, amíg személyesen találkozhatunk. Olvastam igen tartalmas és értékes beszámolódat a Könyvtáros legutóbbi számában. Érdeklődéssel várom a beszámoló második részét. Ezzel kapcsolatos az a tervünk, hogy a Járási Tanáccsal egyetértve a községi tanácselnökökkel, a községi tanácsok művelődésügyi áll. bizottságai elnökeivel, a kultúrotthon vezetőikkel és a községi könyvtárosokkal október hó 7-én meglátogatjuk könyvtárakat. Ott szeretnénk gyakorlati vonatkozású rövid beszámolót, illetve ismertetést hallani a közs. tanács részéről a tanácselnökök és biz.tagok, a kultúrotthon vezető részéről a kultúrotthon vezetőknél, Tőled pedig a községi könyvtárosoknak elért munkátookról, a kezdeti kiindulástól a mostani szép

*eredményekig, a gyakorlatban is felhasználható és bevált módszerekről. A részletek megbeszélése érdekében e héten pénteken délelőtt felkereslek.
Kérlek, ajándékozz nekem akkor annyi időt, ami elegendő a teljes előkészítéshez.*

Kartársaim nevében is szeretettel köszönt

*(Hidvégi Nándor)
könyvtárvezető.*

Gödöllő, 1957. szeptember 23-án.

A könyvtár katalógusai

Olvasói betűrendes, szakrendes, ifjúsági, idegennyelvű és raktári katalógust készítünk.

Olvasói = Tartalmazza a könyvtár valamennyi könyvét az ifjúsági irodalom kivételével. Szoros betűrendben tárja a könyvállományt az olvasó elé. A művek nemcsak szerzőjük, hanem címük szerint is besorolást nyernek. Betűkkel ellátott osztólapok segítik a tájékozódást.

Szakrendes = Az egyes tudományágak szerinti csoportosításban észül. A szépirodalom kiemelésre kerül. A lapok szakcsoporton belül betűrendben helyezkednek el. A szakok közé osztólapok kerülnek.

Ifjúsági = Tartalmazza az ifjúsági szépirodalmat, valamint az ifjúságot érdeklő ismeretterjesztő műveket. Betűrendben készül.

Idegennyelvű = Tartalmazza a könyvtár német nyelvű szépirodalmi és ismeretterjesztő irodalmát. Szoros betűrendben készül osztólapok nélkül.

Raktári = Tükörképe a könyvtár teljes állományának. Minden könyvről külön katalóguslap készül. Sorrendjük a könyvek raktározásának sorrendje. Állomány ellenőrzés a raktári katalógus segítségével történik.

Részlet

a falusi könyvtárosok helyzetéről és feladatáról szóló beszámolóról írt cikkemből:

„...Igen fontos kérdés a könyvtáros személyének kiválasztása. A falusi könyvtárosok 2/3 része tanító, tanár vagy óvónő. Ez biztató jelenség, mert ezáltal a könyvtárak szakavatott kezekben vannak. Igen sok pedagógus nagy áldozatkészséggel és úgyszeretettel foglalkozik a könyvtárakkal. A hiba csupán akkor következik be, ha a pedagógus nem önként vállalja ezt a munkát, hanem csak felülről jött rábeszélés hatására. Hasonló a helyzet, ha a könyvtáros tanácsi vagy egyéb irodai dolgozó.

A könyvtárhálózat az egész országra történt kiszélesítése helyes volt, s ma talán azt is mondhatjuk, hogy ez a szilárd hálózati rendszer óvott meg bennünket a széthullástól vagy az elhalástól, de jelentős továbbfejlődés csak akkor várható, ha a könyvtárak szilárd keretét (kultúrotthonban vagy önálló helyiségben történő elhelyezés) megteremtjük, valamint biztosítjuk a személyi és dologi kiadásait. Felvetődik ezek után a kérdés, hogy míg a könyvtárak továbbfejlődésének a fentiek szerinti intézményes biztosítása meg nem történik,

mi a falusi könyvtárak feladata? Mit és hogyan segíthet a könyvtáros, hogy ez az intézményes segítség és rendezés minél előbb megvalósulhasson?

Tulajdonképpen erről szeretnék szólni könyvtáros kartársaimhoz, barátaimhoz.

Az irodalom és olvasás kevesek öröme volt a múltban. A kultúra hirdetői pedig szegénységben élve kínlódva kiáltották ki szavukat a pusztába. Petőfi szerint: Pusztában bujdosunk, mint hajdan népével Mózes bujdosott. Aki tanulmányozta a magyar irodalmat, az tapasztalhatta, hogy íróink, költőink nagy része nyomorban tengődött, s legtöbbje életét a tudóbaj vitte sírba. Mégis míg éltek, lángoszlopként hirdették a szellem napvilágát, hogy vezessék a népet a Kánaán felé.

Ma a rádió hangja, a sajtó, a színház, a film s a könyv az ország minden falujába elviszi s elhinti a kultúra magját. De vajon hallgathatunk-e azokra a hamis prófétákra, akik azt zengik, hogy már itt van a Kánaán. Nem, nem hallgathatunk rájuk. A Kánaán csak akkor lesz itt, ha az általunk elhintett magvak minden ember lelkében kikelnek, megérnek.

És itt van a mi munkánk. Mi, falusi könyvtárosok vagyunk azok, akik legfőképpen felelősek vagyunk, hogy a kultúra magjai eljussanak a végekre, a falvakra, tanyákra. Mi vagyunk felelősek azért, hogy a falvak népe álmoskönyvek és ponyvaregények helyett Petőfi, Arany, Jókai, Móricz, Mikszáth és más írók, költők műveit olvassa. A babona ködébe a szellem világosságát sugározzuk. Felemelő és szép feladat ez, s kell, hogy e feladat fontossága mindannyiunkat áthasson.

Petőfi mondja: Átok reá, ki gyávaságból
Vagy lomhaságból elmarad,
Hogy míg a nép küzd, fárad, izzad,
Pihenjen ő árnyék alatt!

A mi feladatunk tehát a kultúra magjainak elhintése, a kultúra terjesztése, közvetítése és a lélek nemesítése.

Elmúlik még sok esztendő, míg a falusi és községi könyvtárak problémáinak megoldása intézményesen rendeződik. Addig azonban csüggedésnek helye nincs, hanem ki-ki a maga helyén egész emberként állva, oldja meg és hidalja át a pillanatnyi nehézségeket.

Eu azonban a könyvtárstól komoly áldozatvállalást jelent. Állandóan munkálkodnia kell, hogy a könyvtárában visszaesés vagy tespedés helyett állandó fejlődés legyen biztosítható.

Erre a munkálkodásra az olvasók is rákényszerítik a könyvtárost. Ha nem tudja állományát felfrissíteni, új könyvekről gondoskodni, elveszti legjobb olvasóit.

A könyvtárosnak tökéletesen kell ismerni a helyi adottságokat és lehetőségeket, mert csak ennek segítségével képes a könyvtára fejlődését biztosítani. Éberem kell őrködni, hogy a legkisebb alkalmat is megragadhassa könyvtárának fejlesztésére...”

Pilisvörösvár községi tanács VB.

Fogarasy Mihályné Népkönyvtár Vezetője!

Helyben.

Folyó hó 6-án este 6 órakor a községi tanács VB. nagytermében tartandó tanácsülésre meghívjuk.

A tanácsülésen a könyvtárban végzett jó és eredményes munkájáért járó jutalmat fogjuk átadni.

Pilisvörösvár, 1957. november 6.

(Peller János)

VB. elnök.

Pilisvörösvár községi tanács VB.

M e g h í v ó

Pilisvörösvár községi tanács VB. 1957. november 14-én (csütörtök) este 6 órakor ülést tart, melyre meghívom.

Az ülés helye: tanácsháza elnöki iroda.

Napirendre kerül: Könyvtáros beszámoltatás.
Előadó: Fogarasy Mihály könyvtárvezető h.

A beszámoló írásbeli előterjesztés alapján történik. A beszámolót legkésőbb folyó hó 13-ig a községi tanács VB.-nak küldje meg.

A tárgy fontosságára való tekintettel kérjük a pontos megjelenést.

Pilisvörösvár, 1957. november 11.

Peller János sk.

VB. elnök

A német nyelvű könyvek száma megközelíti a 80 kötetet. Legértékesebb művek Goethe, Grimm, Hauff, Puskin, Tolsztoj L., könyvei, valamint az állatmesék és az orosz népmesék.

1957. augusztus 2-án Pál Ernő, a Megyei Könyvtár h. igazgatója látogatta meg könyvtárunkat és szakmai tanácsokat adott a könyvtár további vezetésére.

1958. január 28-án Salamon Józsefné látogatott meg bennünket. Mi „katalógus néni”-nek nevezetük. Elmagyarázta a katalógus készítésének csínját-bínját. Sokat tanultunk tőle.

1958. március 6-án Czeller Mária tartott ellenőrzést a Megyei Könyvtár részéről. Ellenőrizte a pénzkezelést, az anyagszámadást, az állóeszközök nyilvántartását.

1958-ban a könyvállomány 4315 kötetből állt. Olvasók száma: 810. Évi kölcsönzési forgalom 24622 db. Ebben az évben 10 kiállítást, 3 irodalmi előadást és 2 könyvismertetést tartottunk.

Ebben az évben újra bevontuk az ifjúságot a könyvtár munkájába. Megalakítottuk a Könyvtárbarátok Körét. A Kör minden hónapban, az utolsó szombaton klubestét tartott. A

klub tagjai komoly segítséget adtak a könyvtár megszorított feladatainak eredményes megoldásához. Ebben az évben Pétervári Marika, Hidas Teca, Denk Márta és Wenczl Marika gyakorlati segítséget nyújtott a könyvtárosi munkához.

(Pétervári Mária és Hidas Teca)

(Denk Márta, Pétervári M., Wenczl M.)

Anyagi segítséget kaptunk a Községi Tanácstól (3000,-Ft), a Pestvidéki Vegyesásványtól (3000,-Ft), a Hazafias Népfronttól (1103,-Ft) és 720,-Ft-ot a Leányiskolától.

Megérkeztek az olvasótermi egységes polcok. Valamennyi polcot, sőt valamennyi bútorzatát (ajtókat és ablakokat is) fehér olajfestékkel festettük be. Eltűntek a különféle nagyságú szekrények, s így igen szép külsőt kapott a kölcsönző terem, de az olvasóterem is.

Részlet

„A könyvtári munkánk” c. előadásomból:

„...Az első években községünk értelmisége nem látogatta a könyvtárat. Látatlanban is értéktelennek tartották az állományt. Ma 53 értelmiségi olvasója van a könyvtárunknak, s ez a szám tulajdonképpen 53 családot jelent. Ez a szám állandóan növekvőben van, mert a jó könyvek újabb olvasókat vonzanak a könyvtárba.

Ki mit szeret olvasni?

Erre nehezen lehetne röviden válaszolni. Részben világnézet, részben foglalkozás kérdése. A rajztanár boldog volt, mikor meglátta, hogy milyen sok szakmájába vágó könyvünk van. A bányamester Jókaiért lelkesedik. Az orvos költeményeket kér, de kitűnőnek tartja L. Tolsztoj: Háború és béke c. regényét. A nyugdíjas óvónő szeretne még olyan regényeket olvasni, mint a Vén gazember meg a Harmatos rózsa. A mérnök felesége pirulva kérte Villon költeményeit. Egy tanító kartársam szerint József Attila és Sik Sándor a legnagyobb mai költőnk. A mai magyar irodalomban Nagy László (Ki viszi át a szerelmet a túlsó partra) és Áprily Lajos: (Túl ötven erdőn...) verse, illetve költészete tetszik a legjobban. A világirodalomból pedig Goethe:

„Über den Gipfeln ist Ruh,
in allen Wipfeln spürest du
kaum einen Hauch;
Die Vögelein schweigen im Walde,
warte nur,
bald ruhest du auch.” a világ legszebb verse.

Egy bányatisztviselő Sienkiewicz: Quo vadis c. regényét és Gulácsy Irén „Pax vobis” c. regényét szeretné elolvasni, de hát ezek még nincsenek a könyvtár állományában.

Az ízlések különbözőek... számunkra csak az a fontos, hogy mindenki megtalálja azt, ami neki tetszik. Az olvasó ízlésének feladata az író és a könyvtáros feladata.”

„A Megyei Könyvtár instruálása

Azt szokták mondani, hogy csak az tévedhet, aki nem dolgozik. Ez igaz. Már pedig könyvtári vonalon sokszor van alkalom tévedésre. Ha tévedést nem ledorongálás követi, hanem kartársi segítség és szakszerű útmutatás, irányítás, akkor a könyvtáros örömmel kijavítja hibáját és jóleső érzés tölti el, tudva, hogy bizonytalankodása esetén mindig bizalommal fordulhat feletteseihez. Ilyen kartársi segítséget kaptunk az elmúlt 5 esztendő alatt mindvégig a Pest megyei Könyvtártól. Az ellenőrzési napló telt oldalai bizonyítják, hogy a Megyei Könyvtár munkatársai sokszor láttak el okos kartársi tanácsokkal. Ezek a tanácsok biztosították a könyvtár további fejlődését.”

1959-ben könyvállományunk 4702-re emelkedett, olvasóink száma 907 és kölcsönzési forgalmunk 29143 kötet volt. Ebben az évben 9 rendezvényünk és 9 kiállításunk volt. Legszebb rendezvényünk Jancsó Adrienn önálló balladaestje volt. Jól sikerült a Magyar Tanácsköztársaság című kiállításunk is. Az utóbbinak 700 látogatója volt.

(A Tanácsköztársaság 40. évfordulója)

(A felújított kölcsönzőterem a fehérre festett könyvespolcokkal)

A felújított kölcsönzőterem a kultúra igazi otthona lett. A szép könyvespolcok jó hatással voltak az olvasókra is. Egyre többször rendezhettünk előadásokat, mesedélutánokat. Az ifjúság jól érezte magát a könyvtárban, s ez megmutatkozott az olvasók számának emelkedésében, a könyvkölcsönzés fejlődésében és az olvasótermi látogatók számában.

1959-ben Kertész Erzsébet író nő látogatott meg bennünket. Ifjúsági regényeiről beszélt, Kaland a Szamócában c. regényéről bővebben beszélt.

Ebben az esztendőben meglátogattam az 1928/29-es bányászstrájk még élő bányászait és véleményükről és eseményekről személyenként tablót készítettem.

A vörösvári bányászstrájkról részletesen a „Die Geschichte und Volkskunde der Gemeinde Werischwar” című monográfiám 154-161. oldalán bővebben írtam.

Ebben az esztendőben 3 külföldi delegáció járt a könyvtárunkban.

1959-ben 25 fiókos katalógusszekrényrel és egy írógéppel lett gazdagabb a könyvtárunk.

Ebben az évben a „Szocialista Kultúráért” kitüntetést kaptam.

1960. első 3-4 hónapja a Kulturális seregszemle előkészítésével, megrendezésével és megünneplésével telt el. Az újra „feltámadt” könyvtárbarátok folytatták találkozósaikat és április 2-án este záróvizsgát tettek.

A Hazafias Népfront és az Emlékbizottság felkérésére a könyvtár megrendezte a község 15 év alatti fejlődését bemutató kiállítását a kultúrházban. A kiállításnak kb. 1000 látogatója volt. A kiállításért a könyvtárost jutalomban részesítették.

Könyvtárunk állománya, az olvasók száma és a kölcsönzési forgalom állandóan emelkedik. Ez sok örömet jelent számunkra, de ugyanakkor a feladatok megoldása csak a legszélesebb társadalmi összefogással lehetséges. Ezért tovább kell növelnünk a jó kapcsolatokat. Egyúttal folytatnunk kell az ifjúság aktivizálását.

Az 1955-ben megalakult „Könyvbarátok Köre” éveken át igen nagy segítséget biztosított a könyvtárnak. ezalatt a néhány év alatt kb. 50 rendezvénye volt a könyvtárnak. Neves írók, híres előadóművészek és az ismeretterjesztés különféle szakemberei látogatták meg könyvtárunkat és nevelték a hallgatóságban az irodalmi ízlést, vagy bővítették szaktudásukat. Innen indult el a még ma is kitűnően működő Mezőgazdasági akadémia dr. Kovács László vezetésével.

(A kölcsönző terem)

(Az olvasóterem)

A Könyvtárbarátok Körének működése ellen egyre több kifogás merült fel. Nem tetszett, hogy nem baloldali tömörülés, hogy nem léptek be a KISZ szervezetbe és az sem tetszett, hogy irodalommal, művészettel foglalkoznak és havonta egyszer, az utolsó szombaton szórakozó estét tartanak.

Emiatt behívtak a pártszervezetbe és beszámolót kértek a Könyvbarátok működéséről.

Erről jegyzőkönyv készült.

Jegyzőkönyvi kivonat

Az MSZMP Pilisvörösvár Községi Alapszervezetben 1960. június 21-én megtartott rendkívüli vezetőségi ülésen készült jegyzőkönyvből.

Kihagyva a kihagyandók.

Tárgy: *A Könyvtárbarátok köre tagjainak és a KISZ tagok között felmerült problémák megtárgyalása.*

A kibővített párt vezetőségi ülés alaposan szemügyre vette tárgyban ismertetett napirendet és megállapította, hogy Fogarasi Mihály községi könyvtáros sok évi fáradságos munkájának eredményeként a Könyvtárbarátok köre ma már 104 tagot számlál, akik rendszeres foglalkoztatás mellett aktív látogatói a könyvtárnak. Negyedéves munkaterv szerint dolgoznak és igen hasznos munkát végeznek. Ezek a fiatalok el vannak vonva a korcsmától és igen jól feltalálják magukat a könyvtár rendezvényein, melynek szervezésében is részt vesznek.

A párt vezetőség nem osztja a KISZ vezetőségnek azt a nézetét, mely szerint a Könyvtárbarátok körét fel kell osztani, csak azért, mert nekik a községben nagyobb tekintélyük van.

A párt vezetőségnek az a meglátása, hogy a KISZ vezetőség teljesen helytelen nézetet vall, amikor kihangsúlyozza, hogy a KISZ nem közeledhet a könyvtári ifjúság felé, illetve hogy a KISZ ma már nem tart ott, hogy ő könyörögjön.

Megállapítja a párt vezetőség, hogy a KISZ vezetősége és tagsága túl érzékenységre vall, amikor kijelentik, hogy a könyvtárból őket kinézik.

A felvetett sértések egyikét sem tudja a KISZ vezetőség konkrétan alátámasztani. Ezért a párt vezetőség arra az álláspontra helyezkedett, hogy a KISZ fiatalok tegyék félre az érzékenykedést, a sértődékenységet és tartsák kötelességüknek a könyvtár látogatását és a könyvtár munkájába való aktív bekapcsolódást.

Itt nem arról van szó, hogy a 104 fiatal, akik a könyvtárbarátok körében működik beszerződjenek egyből a KISZ-be, hanem a kölcsönös kapcsolat tartásáról, a barátkozásról és a közös együttműködés gondolatáról van szó.

A párt vezetőségnek az a meglátása, hogy a KISZ fiatalok éljenek olyan szervezeti életet, melyen keresztül megszerettetik magukat és tekintélyüket növelhetik és akkor a kívülálló fiatalok sem fognak elzárkózni a KISZ-be való belépéstől.

Határozat:

- 1. Fogarasi elvtárs iktasson be a könyvtár munkájába az ifjúsághelyzetével kapcsolatos előadásokat, melyre hívja meg a KISZ és a Könyvtárbarátok tagjain kívül a kallódó fiatalokat is. Pl: Az ifjúság helyzete a szocializmus építésében, és általában oly értelmű előadásokat, amely a fiatalokban felkelti a közösségi életformák iránti érdeklődést.*
- 2. Tartson Fogarasi elvtárs a Könyvtárbarátok körén belül legalább 2 havonként munkaértekezletet, ahol értékeljék az elvégzett munkát és megszabják a következő feladatokat.*
- 3. A párt vezetőség javasolja, hogy szervezzen Fogarasi elvtárs a fiatalok részére közös kirándulásokat, múzeum, színház, stb. látogatásokat.*
- 4. A KISZ továbbra is tartsa fenn kapcsolatait a Könyvtárbarátok köre ifjúságával, sőt lépjenek be a Könyvtárbarátok körébe és segítsék, támogassák a könyvtár munkáját. Tanuljanak, hogy helyes magatartásukkal megszerettessék magukat. Fordítsanak sokkal*

nagyobb súlyt az eddiginél a szervezeti életre és igyekezzenek egymást is megbecsülni, hogy ezen keresztül is kivívják a KISZ tekintélyét.

Kmf.

*(Medgyesi Albertné)
jegyzők. vezető.*

*(Rupf József)
párttitkár.*

Beszámoló a községi könyvtár munkájáról. 1960. szeptember 5.
(Jelentés az 1959. évről) (Kivonat az eredeti jelentésből)

Az 1950 őszén alapított könyvtár 9 éves. Az elmúlt 9 év fejlesztési munkájának eredményeként ma 6000 könyvvel, közel 1000 olvasóval és 30.000-es forgalommal rendelkezik.

Az alábbiakban a könyvtári munka eredményeire és gátló körülményeire óhajtok rámutatni.

1. A könyvtár helyisége, berendezése

Könyvtárunk kölcsönző terme és olvasóterme a lehetőségekhez mérten ízlésesen van berendezve. Az asztalon terítők, az ablakokon függönyök vannak. A berendezés egységesen fehér olajfestékkel van befestve. Első benyomásra jó hatást kelt. Kár, hogy a helytelen szigetelés következtében a belső falak egyik-másik helyen 130 cm magasan vizesek. A könyvek átveszik ezt a nedvességet és penészfoltok keletkeznek rajta. A falazat folyamatosan töredezik és lehull. Az olvasóterem padlója meghullámosodott, mert az alatt levő tartófa korhadni kezdett. A könyvtár épülete kívülről elhanyagolt. A vakolat sok helyen letöredezett és lehullott. A tetőzet alapos javításra sorul.

A könyvtár berendezése a célnak megfelelő, de szükség lenne még legalább 20 db székre, hogy előadások alkalmával ne kelljen folyton más szervektől kölcsönkérni. A berendezés részben a Pestvidéki Vegyesásvány Vállalat, részben a Kultúrház és csak kis részben a könyvtár tulajdona.

2. Könyvtári állomány és annak gyarapítása

Könyvállományunk a Vegyesásvány Vállalat 733 db könyvével együtt 6000 kötet. A könyvek vásárlása az Állami Könyvterjesztő Vállalaton keresztül történik. Az ÁKV. 2 hetenként jegyzéket küld a könyvtárnak, melyen közli a megjelent könyvek szerzőit és címét. Ennek a jegyzéknek alapján állítjuk össze a rendelésünket, mely aztán a Megyei Könyvtáron keresztül jut vissza a Könyvtárellátóhoz. A Megyei Könyvtár a jegyzéken ellenőrzi a rendelésünket. A Könyvtárellátó által küldött könyveket beletároljuk a csoport és címleltárkönyvbe, majd pecséttel látjuk el.

A Vegyesásvány Vállalat könyveit külön leltárkönyvben tartjuk nyilván. Gyakran megtörténik, hogy az olvasók könyveket ajándékoznak a könyvtárnak. Amennyiben ezek a könyvek megfelelnek a könyvtár célkitűzéseinek, beletároljuk őket a saját állományunkba. Ha nem felelnek meg, akkor átadjuk a MÉH-nek.

3. A könyvek rongálódása és elvesztése

Tekintettel arra, hogy könyveinket közel 1000 ember olvassa, elkerülhetetlen, hogy meg nem rongálódjanak. A kisebb javításokat magunk végezzük el, az erősebben megrongáltakat vagy újra köttetjük, vagy selejtezzük. A könyvek elvesztése nem gyakori. Évenként 5-6 könyvet vesztenek el, s ez is azért történik, mert kölcsönadják másoknak, s hetek múlva elfelejtik már, hogy kinek adták a könyvet. Az elvesztett könyvek árából új könyveket vásárolunk.

4. A könyvtár használata

A könyvtáros napi 8 órát köteles a könyvtárban dolgozni. Az olvasók számára heti négy alkalommal tartunk kölcsönzést: hétfőn 17-20 óráig, szerdán 15-20 óráig, pénteken 15-20 óráig és vasárnap délelőtt 8-12 óráig. Az olvasó terem mindennap rendelkezésére áll nemcsak a beiratkozott olvasóknak, hanem mindenkinek.

5. Az olvasók megoszlása

1959. év végén az alábbi számok mutatják az olvasók megoszlását:

Munkás:	385
Dolgozó paraszt:	13
Értelmiségi:	65
14 év alatti tanulók:	323
14 év feletti tanulók:	59
<u>Háztartásbeli, stb.:</u>	<u>62</u>
Összesen:	907

6. A forgalom megoszlása

Az elmúlt esztendőben

16453 szépirodalmi művet
10279 ifjúsági művet
412 mezőgazdasági művet
355 műszaki művet

1644 politikai és egyéb művet, azaz
összesen 29143 könyvet olvastak el olvasóink.

7. Előadások, rendezvények

- Január 31. Szegvári I. és Nagy Mariann: Írók a Tanácsköztársaságban.
Február 28. Fenyvesi Margit: Tanácsköztársaság emléke az irodalomban.
Április 7. Fenyvesi Margit és Surányi Ibolya: A külföldi irodalom legszebb versei.
Május 1. Fogarasy Mihály: Párválasztás c. vitaest.
Május 30. Jancsó Adrienn előadóművész nő önálló balladaestje.
Július 19. A Könyvbarátok Köre hajó- és vonatkirándulása. (Dunakanyar).
Szeptember 26. Császár Ottó gimn. tanár: A holdrakéta.
November 28. Dobó Károly: A világúr megismerése. Vetítettképes.
December 26. A Könyvbarátok Köre műsoros estje.

8. Kiállítások

- Január 1-30-ig „Bővítsd ismereteidet!”
Március 10-15. Tanácsköztársaság
Május 28. Ünnepi könyvhét könyveinek kiállítása
Augusztus 20. Az Alkotmány ünnepe

9. Könyvbarátok Köre

Könyvtárunk kiemelt községi könyvtár. Mint ilyen, nagyobb a forgalma, mint sok járási könyvtárnak, ahol 3-4 személy látja el a könyvtári munkát. A Megyei Könyvtár javasolta a Községi Tanácsnak, hogy vegyen fel egy félfüggetlenített könyvtárost, de ez anyagiak miatt az idén nem sikerült. Így a könyvtári munkát csak az ifjúság segítségével sikerült elvégezni. E könyvtári munka elvégzésére hoztuk létre a Könyvtárbarátok Körét. A Kör ebben az évben 104 főre emelkedett. Tagjai 16-25 év közötti fiúk és lányok, akik szívesen végeznek könyvtári munkát. A könyvek ragasztásától és tasakolástól kezdve műsoros esték rendezéséig igen sok területen komoly segítséget nyújtottak nekünk.

Gyakran hívtuk a KISZ fiatalokat is a könyvtárba, de ők mindvégig elzárkóztak ez elől, mondván, hogy ők nem alázkodnak meg, jöjjenek a Könyvtárbarátok öhozzájuk.

A helyzet egyre romlik. Már nemcsak a KISZ, hanem a helyettes tanácselnök, Medgyesi Albertné is ellenségesen viselkedik irányunkban.

10. Mit hoz a jövő?

Könyvtárunk további fejlődés előtt áll. Minden esztendő 100 új olvasót, 6-700 állománynövekedést és 4-5000-es forgalom növekedést eredményez. Ehhez komoly felkészülés szükséges. Májusban vizsgát tettem a kétéves könyvtárosi tanfolyamból. Egyúttal jelentkeztem az országos Széchenyi Könyvtár által meghirdetett kétéves könyvtárosi iskolára. Reméljük, hogy a közeljövőben szaporodni fog a könyvtárosi létszám is.

(Látogatók a könyvtárban)

(Előadások)

1960 elején az alábbi rendezvényeink voltak:

Január 30. Építészeti stílusok.

Február 27. Könyvtárbarátok Köre jelmezbálja.

Április 2. Szalay György irodalomtörténész: Tizenöt év az irodalomban.

Május Molière: A botcsinálta doktor (Könyvt. barátok Köre)

Kiállítás: március 30. Pilisvörösvár fejlődése 1945-től.

(Molière: A botcsinálta doktor színmű szereplői)

(Szauter Rudolf, Albel Attila, Manherz Károly és Pellényi Marika)

(Manherz Károly)

(Albel Attila)

(A közönség)

(Pál Zoltán a Molière darabban)

(A Molière est közönsége)

A fel nem sorolt előadások az alábbiak voltak 1960-ban:

Arany János és költészete,

Hemingway élete és művei,

A halhatatlan szerelem,

Az építészet rövid áttekintése,

Ady Endre és költészete,

Irodalmunk 15 esztendeje,

József Attila és költészete,

Köszegi Imre ifjúsági író ankétja (A pesti lány),

Közös kirándulások és minden hónap utolsó szombatján klubest.

1960. októberében egy német nyelvű továbbképzésen vettem részt a Weimar melletti Schnepfenthal nevű község iskolaépületében. Míg távol voltam, a Könyvtárbarátok Köre fokozottabb mértékben segített feleségemnek, hogy visszaesés ne következzen be.

1961 tavaszán tudomásunkra jutott, hogy a területi KISZ szervezet néhány tagja panaszt emelt a pártszervezetnél a Könyvtárbarátok Köre munkájára. Nekünk is feltűnt, hogy a KISZ fiatalok közül egyre kevesebben jelennek meg a könyvtár rendezvényein. Kértük a község vezetőit, hogy vizsgálják meg ezt a kérdést.

Ekkor a községi pártszervezet rendkívüli vezetőségi ülést tartott, melyen csak a fenti kérésünkkel és kérdésünkkel foglalkoztak. (A jegyzőkönyv a 27. oldalon található.)

A KISZ szervezet elmarasztaló és a könyvtár vezetőségét dicsérő szöveg csupán Rupf József párttitkárnak volt köszönhető, mert vele a 30-as évek közepén együtt cserkészkedtünk.

Az újabb találkozó 1961. május elején volt a könyvtárban. Jelen volt Rupf József párttitkár, Medgyesi Albertné h.VB.elnök, Varga Gyula, pártvezetőségi tag, Fabinyi ? a járási pártszervezet, illetve a járási KISZ szervezet megbízásából, Dobó Károly kultúrigazgató, Hidas György a nemzetiségi táncsoport vezetője és Fogarasy Mihály a könyvtár részéről, valamint a fenti szervek ifjúsági tagjai.

A Könyvtárbarátok Köre titkára, Hargita Árpád ismertette az ifjúsági klub eddigi munkáját, majd hozzászólásokat kért.

Sajnos nem olvastam el előzőleg Hargita Árpád beszámolóját, s így ebben fiatalos meggondolatlanságból néhány olyan mondat hangzott el, melyet diplomatikusabban kellett volna megfogalmazni:

„...mi meggondoljuk és megválogatjuk, hogy kiket fogadunk be magunk közé...”

„...ebben az ifjúsági klubban a község elit ifjúsága van jelen...”

Hargita Árpád itt tulajdonképpen arra célzott, hogy kezdetben olyanok is jelentkeztek a Könyvtárbarátok Körébe, akik csak a tánc miatt jöttek, az irodalmi és egyéb rendezvényeinkről következetesen hiányoztak. Sőt a tánc alatt is megtörtént, hogy egyesek át-átszaladtak a presszóba egy-egy féldecire.

De még akkor sem lett volna botrány, ha Fabinyi ? megvárja, hogy meginduljanak a hozzászólások. De ő rögtön szót kért és igen éles és sértő szavakkal ledorongolta az ifjúságot és a KALOT-tal hasonlította össze a Könyvtárbarátok Körét. Sőt azt is mondta, hogy ez tulajdonképpen „egy ellenforradalmi összeesküvés”. Az ifjúság megdöbbenve hallgatta a járási pártbizottság küldöttét, aki mindvégig súlyosan sértegette a jelenlevő ifjúságot. Kifogásolta többek között „...mit akar az ifjúság egy Molière színdarabbal? Mit mondhat nekünk Molière? Miért nem a „Hajnali tüzet” játsszák?”

A következő felszólaló Rupf József volt, a helyi községi pártszervezet titkára. Szerint hibát követett el a járási pártbizottság, amiért Fabinyi ?-t küldte ki, mert ő nem ismeri a helyi ifjúság munkáját és problémáit.

Aztán a fiatalok szólaltak fel. Valamennyien kifogásolták, hogy a legjobb szándékkal végzett munkájukat ilyen sértően és negatív értékeléssel bírálják, ezért a bírálatot visszautasítják.

Ezután az értekezlet utáni napokban olyan volt a község, mint egy felbolygatott darázsfélszek. Mindenki fel volt háborodva, voltak, akik aláírásokat gyűjtöttek tiltakozó ívekre, .. és aztán lassan minden lelkesedés elhalt.

Az élet azonban nem állt meg, s így a könyvtári munka sem.

1961-ben az olvasók száma 1054-re, a kölcsönzési forgalom 34000-re emelkedett.

Előadások, rendezvények, kiállítások 1961-ben:

Február 4. Álarcosbál

Március 25. Csipkerózsika mesejáték

Március 26. Csipkerózsika mesejáték

március 27-április 2. Kiállítás az elmúlt 15 év eredményeiről

Április 4. Csipkerózsika mesejáték

Április 15. Műsoros est

Május 1. Magyar májusok

Május 27. A könyvhét ünnepélyes megnyitása

Május 27. Az Ünnepi Könyvhét könyveinek kiállítása

Fabinyi ? és Medgyesi Albertné megnyilatkozása következtében a Könyvtárbarátok Köre feloszlottnak nyilvánította önmagát és a klub megszüntette tevékenységét.

(A Könyvbarátok Köre utolsó klub- és szórakozó estje. Ezek a klubesték alapozták meg 10 házasságot)

(Egy tavaszi felvétel azokról a „Könyvtárbarátokról”, akik éppen a könyvtárban tartózkodtak)

1961. december 28-án a Községi Tanács VB. az alábbi levelet küldte a Pest Megyei Tanács Művelődési Osztályának:

Az alábbi okoknál fogva kérjük engedélyezni az 1962. évre a pilisvörösvári községi könyvtárban a félnapos (4 órás) munkaerő beállítását:

1. Az olvasók száma elérte a 1054-et.
2. A kölcsönzési forgalom ebben az esztendőben kb. 35000 kötet.
3. A községi könyvtár az 1962. esztendőben átveszi a Pestvidéki Vegyesásvány, a Pilis Szénbánya Szakszervezeti (volt) könyvtárát, valamint a Termelőszövetkezet könyvvállományát. Ezzel kb. 8000 könyv fölé emelkedik a könyvvállománya.
4. 1962-ben fiókkönyvtárat létesít a községi könyvtár a bányatelepen, hogy a bányászcsaládoknak ne kelljen a faluba járni könyvtári könyvekért.
5. A Községi Tanács a 02-es rovaton vállalja a fedezetet.

Pilisvörösvár, 1961. XII. 28.

Peller János VB elnök.

1962. március 1-én a községi könyvtárban megalakult a „Könyvbarát Bizottság”. Erről jegyzőkönyv készült, melynek tartalmát rövid kivonatban rögzítem.

Jelen voltak: Papp Gyula, a Hazafias Népfront elnöke, Csonka József, a Művelődésügyi Bizottság elnöke, Kövér Zoltánné, a Nótanács elnöke, Nyerják Lászlóné a Nótanács tagja, Varga Gyula, a községi pártszervezet titkára, (és a Községi Tanács képviselőjeként is), Borsos László, a Termelőszövetkezet főkönyvelője, Nemess Rózsa, a Leányiskola igazgatója, Dobó Károly, a kultúrház igazgatója, Fogarasy Mihályné, a könyvtár vezetője és Fogarasy Mihály, a Földműves Szövetkezet könyvbizományosa.

A Hazafias Népfront elnöke bevezető szavai után Fogarasy Mihály ismerteti a könyvtár 1961. évi eredményeit, olvasólétszámát, kölcsönzési forgalmát, a könyvvállomány mennyiségét és a kapott könyvtári tervszámokat. Közli, hogy a könyvtár társadalmi segítség nélkül ezeket a tervszámokat nem tudja teljesíteni, ezért kéri, hogy a jelenlegi szervezetek képviselői legyenek a könyvtár segítségére.

Borsos László évenként 250 kötet beszerzéséhez ajánlott fel segítséget, Kövér Zoltánné évi 100,-Ft támogatást vállalt, Varga Gyula a községfejlesztési összegből évenként 4000,-Ft támogatást ajánlott fel. A kultúrigazgató javasolta, hogy évenként 4 filmvetítés történjen a könyvtár javára. Az előadót és a filmet a kultúrház fizeti.

Az iskolaigazgatók a filmvetítésekhez a közönség szervezést vállalták. Ebből a sok ígéretből alig teljesült valami, de annyit mégis megtudtunk, hogy kinek a szavában lehet hinni.

A Bizottság megválasztott tagjai: Papp Gyula, Csonka József, Kövér Zoltánné, Borsos László, Varga Gyula, Nemess Rózsa, Dobó Károly, Benke Mihályné, Bokor Miklósné, Borsos Lászlóné, Borbély Béla, Dániel Erzsébet, Madár Margit, Pintér Istvánné, Steckl Mátyás olvasó és Schrantz Lajos olvasó, valamint Fogarasy Mihályné és Fogarasy Mihály.

Beszámoló a pilisvörösvári könyvtár munkájáról 1962. június 5-én Pilisvörösváron a könyvtárosok országos értekezletén. (Rövid kivonat)

Aligha van ma már a művelődésnek olyan munkása, aki nem vallaná, hogy a könyvtáros tevékenysége szerves része a falun kialakuló egységes népművelésnek. Ez a folyamat különösen az utóbbi 2-3 esztendő óta van egészséges érésben, s hovatovább oda fejlődik, hogy egyre többen igénylik, fontosnak sőt elmaradhatatlannak tartják. Tevékenységét a népművelési munka minden ágával igyekeznek összekapcsolni. Öröndetes, hogy az együttműködés egyúttal a könyvtárosi munka nagyobb megbecsülésével is jár.

Az ötvenes évek elején a legtöbb könyvtáros elszigetelten élt és végezte áldozatos munkáját. Küzdött és harcolt a meg nem értés ellen, egyúttal veszekedett, vitatkozott, túrt, visszavonult, majd megint támadott, kért és újra kért, csak hogy a falu lakosságát kiemelje az elmaradottságából, eloszlassa a falura ránehezedett közönyt, és mint a „nemzeti napszámosa” terjessze a fényt, a világosságot.

Az elmúlt évben élénk vita folyt a „Könyvtáros” folyóirat lapjain az önálló községi könyvtárak ügyében. A vita egy ügyirat nyomán indult el, melyet egy járási könyvtár intézett a megyei könyvtárúrhoz. Ebben a járási könyvtárvezető közölte a megyei könyvtárúrral, hogy javasolta a helyi tanácsnak a területén lévő főhivatású könyvtárossal működő községi könyvtár átszervezését heti 4 alkalommal kölcsönző könyvtárrá.

Ezzel az átszervezéssel lényegében megszűnt volna az önálló községi könyvtár, a legrégebbi ilyen intézmények egyike, melynek munkájáról, tevékenységéről sokat írtak a szaksajtóban és sokat beszéltek különféle könyvtárosi értekezleteken. - Öröndetes volt, hogy a vita során kiderült, hogy a könyvtárügy lényeges kérdéseivel ma már nemcsak a központi szervek foglalkoznak, hanem maguk az érintett könyvtárosok is. Sőt, a vita még azzal a haszonnal is járt, hogy a központi szerveknek most már csak meg kellett vizsgálniok a vita anyagát, s abból máris kirajzolódott a községi könyvtárak fejlődésének kívánatos iránya, a községi könyvtárak programja, sőt a fejlesztésre vonatkozó legszükségesebb központi intézkedések javaslatai is kialakultak.

Amikor a önálló községi könyvtárakat létrehozták, a könyvtári unka műhelyeinek tekintették őket. S ahogy az iskola is hozzátartozik minden település képéhez, megfelelő nagyságú település esetén az önálló községi könyvtárak is állandó szilárd intézményei lettek volna a falusi népművelésnek. Hogy ez az elképzelés nem mindenhol vált be, az még nem jelenti az önálló községi könyvtárak válságát. A személyi és tárgyi feltételek biztosításával s a járási és megyei könyvtárak folyamatos ellenőrzésével és támogatásával feltétlenül elérhették volna a községi könyvtárak a megfelelő létszámú olvasótábort és kölcsönzési forgalmat. A szakszervezeti, iskolai és fiókkönyvtárak megfelelő támogatásával sikerült volna létrehozni az egységes könyvtárhálózatot s így az önálló községi könyvtárak a fent felsorolt kisebb könyvtárakkal együtt a község és környékének népművelési központjává válhattak volna.

A magyarországi könyvtárügy fejlődése nem utal arra, hogy az önálló községi könyvtárak számát csökkentsük. Sőt az a kívánalom, hogy az a következő években minden 5000-nél nagyobb lélekszámú községben főhivatású könyvtárossal működő könyvtár létesüljön. A meglévő könyvtárak esetében sem válságról, hanem inkább a feladatok tisztázatlanságáról beszélhetünk.

Nem feladatom, hogy ezeket a feladatokat tisztázzam, hiszen Sallai Pista bácsi ezt már megtette a „Könyvtáros” 1961. évi augusztusi számában és az önálló községi könyvtárosok mostani 3 napos országos értekezlete is ezt a célt valósítja meg. Mégis szükségesnek tartottam a pilisvörösvári önálló községi könyvtár munkájáról szóló beszámoló előtt elmondani és röviden ismertetni az önálló községi könyvtárak felett lebegő „lenni vagy nem lenni” kérdést. Ezek után ismertettem a könyvtárunk történetét, a raktározást, a szabadpolcos rendszer bevezetését, a katalógusok rendszeresítését, a korszerű olvasószolgálat feltételeinek megteremtését, a könyvvállomány gyarapítását és védelmét, az olvasóval való egyéni

foglalkozást, a kölcsönzést, az olvasótoborzást, az együttműködést az intézményekkel és szervezetekkel, a Megyei Könyvtár segítését és ellenőrzését, ismertettem terveinket a jövőre.

Az 1961-ben többször lejátszott Csipkerózsikából az alábbi felvételeink maradtak meg:

(Csipkerózsika összes szereplője)

(Csipkerózsika és a királyfi Herceg Rózsa - Berendi Misi)

(A királynő és a király Zsíros Katalin - Manherz Károly)

(A Csipkerózsika mesetájk szereplői)

A Csipkerózsika c. mesejáték 3622,-Ft tiszta bevétele volt. A mesejátékot a feleségem, Fogarasy Mihályné tanította be, s a ruhákat is ő varrta. A háttér és a kulisszákat Feldhoffer János könyvtárbarát festette. Szép bevételt hozott az Igazmondó juhász mesejáték is. Az írók közül Gergely Márta, Kertész Erzsébet, Kőszegi Imre, Fehér Tibor és Zalka Miklós neve a legismertebb a könyvtárunkban. Az előadóművészek közül Nagy Mariann, Surányi Ibolya, Könyves Tóth Katalin, Takács Márta, Jancsó Adrienn a legismertebb.

Anyagilag a Termelőszövetkezet (3000,-Ft évente) és az Ásványbánya (1000,-Ft évente) támogatja a könyvtárunkat. A kultúrház és mások időszakonként adnak anyagi támogatást.

1962. szeptember 1-től a kölcsönzési időt 25 órára emeljük. Öt hétköznapon 4-4 óra, vasárnap 5 óra.

1962-ben a Művelődési Minisztérium egyik munkatársa látogatása alkalmával így szólt: „A Minisztériumnak lenne 100.000,- forintja egy községi könyvtárépület építésére. Külföldi látogatók esetében egy közeli (kb. 20 kilométerem körzetben) községi könyvtárra lenne szükségünk. Pilisvörösvárra gondoltunk.”

1963-ban 1300 fő volt a beiratkozott olvasók száma és 401149 kötet könyvet kölcsönöztünk ki.

Rendezvények és kiállítások 1963 első felében:

1. Február 15. Ki miben tudós? Látogató: 82 fő
2. Február 29. Az őszibarack termesztése. Előadó: dr. Kovács László, a zsámbéki mezőgazdasági technikum tanára. Látogató: 68 fő
3. Március 15. Az őszibarackfák koronaalakítása és metszése. Előadó: dr. Kovács László. Látogató: 45 fő
4. Április 12. Költészet napja. Műsort a Budai Járási Irodalmi Színpad adta. Ezen az ünnepélyen 4 fiatal könyvjutalmat kapott a könyvtárban végzett aktív segítségéért. Látogatók száma 160 fő (a kultúrházban).
5. Április 26. Tavasz kártevők a gyümölcsösben. Előadó: dr. Kovács László
6. Május 6. Ünnepi Könyvhét. Ezen megjelent Győry Dezső író. A műsort a kultúrház biztosította. Győry Dezső műveit, illetve verseit Hortobágyi Judit előadóművésznő illusztrálta. Látogatók száma (a kultúrházban) 300 fő.
7. Május 31. A gyümölcstermelési csoport autóbusz kirándulása Zsámbékra. Megtekintették a Mezőgazdasági Technikum mintagyümölcsösét és szőlőjét. A csoportot dr. Kocás László tanár kalauzolta. A költséget a résztvevők viselték.

Az Ünnepi Könyvhéten és a Költészet napján könyvkiállítást rendeztünk.

1964-ben egyre erőteljesebben jelentkezett az újhelyiség kérdése. Kicsi lett a jelenlegi könyvtár, ezért egyre türelmetlenebbül várjuk az új könyvtár építkezési munkálatainak megkezdését. A kijelölt helyiség a Fő út 82. sz. alatti épület, mely valamikor az 1800-as évek végén Eckhardt Géza jegyző tulajdona volt. Később Kerék János (b. telepi) bányatisztviselőé, majd Blind János kőporszállító tulajdona lett. 1945 után az épületet államosították és a község tulajdona lett. Az épületben 1966-ig a KISZ szervezet és Herczeg néni lakott a lányával. Ez komoly problémát okozott.

A probléma megoldása eltartott még 2 évig.

Vizsgálati jegyzőkönyv

Az ellenőrzés célja: Annak a megállapítása, hogy a könyvtár megfelelően szolgálja-e a kultúra terjesztését a községben. Kielégítő-e a társadalmi tulajdon megóvása a könyvtárban és a kihelyezett könyvek megfelelő kezelése biztosítva van-e.

A vizsgálócsoport tagjainak neve: Szende Jenő és Viszt István.

Az ellenőrzött szerv neve és címe: Községi könyvtár Pilisvörösvár.

Az ellenőrzött szerv felettes szervének neve és címe: Községi Tanács, Pilisvörösvár.

Vizsgált időszak: 1964.

A vizsgálat megkezdésének és befejezésének időpontja: 1965. január

A vizsgálat főbb megállapításai:

1. Hogyan történik a kölcsönzés?

a./ A vizsgálat megállapította, hogy a könyvvállomány teljes egészében megegyezik a Csoportos leltárkönyv és a Címleltárkönyv adataival.

A könyvvállomány 1964. december 31-én 8680 db 207.317,-Ft értékben.

b./ Az olvasó nyilvántartás alapján a vizsgálat megállapította, hogy a könyvtárnak 1420 olvasója van és ennek megfelelően szedték be a beíratási díjakat és ezek a Községi Tanács megfelelő MNB számlájára befizetést nyertek.

A beíratási díj felnőtteknél 3,-Ft, gyermekeknél 1,-Ft évente.

A beiratkozottak foglalkozás szerinti megoszlása az alábbi:

Ipari dolgozó: 479

Mezőgazdasági dolgozó: 25

Felnőtt tanuló: 202

Ált. isk. tanuló: 515

Egyéb: nyugdíjas, háztartásbeli, stb.: 198

Összesen: 1420 fő

c./ Kölcsönzött könyvek megoszlása:

Társadalomtudományi: 839

Természettudományi: 392

Műszaki: 353

Mezőgazdasági: 251

Szépirodalmi: 22995

Ifjúsági: 18906

Egyéb: 2069

Összesen: 45805 kötet

d./ A könyvtár a leltári tárgyakról álló- és fogyóeszközökről, folyóiratokról, valamint a napilapokról rendes nyilvántartást vezet, mely nyilvántartásokat a vizsgálat rendben talált.

2. Kultúrpolitikai munka

- a./ A könyvtári könyveket legnagyobb részben az ÁKV. Könyvtárellátó Vállalatnál szerzi be, de előfordultak a Fmsz-nél történt vásárlások is, mert a Könyvtárellátó Vállalat az év végi csúcsforgalom idején nem volt képes az igényeket kielégíteni.
A könyvvásárlás a kéthetenként megjelenő Tájékoztató jegyzék alapján történik.
- b./ A könyvtár nyitvatartási ideje: naponta 10-12-ig és délután 15-20-ig. Kölcsönzési idő: hétfő-szerda-péntek, vasárnap 8-13-ig.

3. Községi Tanácsok munkája a könyvtárral kapcsolatban.

- a./ A vonatkozó MT. rendelet értelmében a Községi Tanács gondoskodik a könyvtár helyiségéről, fűtéséről, világításáról, munkaerőről és eszközökről.
- b./ A Községi Tanács 1963. november havában tárgyalta a könyvtár ügyét és a hozott határozatokat több ízben ellenőrizte.

4. Anyagi források felhasználása.

- a./ A könyvtár rendelkezésére álltak az alábbi összegek:
Költségvetésből 30.108,-Ft, különféle szervektől 17.253,-Ft.
Ezek az összegek teljes egészében könyvvásárlásra nyertek felhasználást.
- b./ „KÖFA” alapból 4.000,-Ft támogatást kapott a könyvtár.
- c./ Termelőszövetkezettől 3.000,-Ft-ot, OKISZ-tól 300,-Ft-ot kapott.
- d./ A könyvtár a fenntartásához 1964. évben az alábbi összegeket használta fel:

Munkabér:	19.200,-Ft
Kisegítő bér és takarítás:	8.112,-
Alkalmazottak:	508,-
Kiküldetés:	495,-
Működés:	9.300,-
Postaköltség és SZTK:	3.930,-
Könyvvásárlásra:	47.362,-

5. Egyebek:

- a./ A könyvtáros: Fogarasy Mihályné. Végzettsége: alapfokú vizsga és jelenleg 3 éves könyvtárosi továbbképzésben vesz részt. A helyettes könyvtáros: Fogarasy Mihály, mint 4 órás dolgozó működik. Nevezett főfoglalkozása ált. isk. pedagógus.
- b./ A könyvtárvezető és a helyettese munkájával kapcsolatban semmiféle problémák nem merültek fel, munkájukat a rendelkezéseknek megfelelően, pontosan végzik.
- c./ A könyvtárosi munkát az alábbiak szerint lehetnek eredményesebbé tenni:
Az ifjúság és a felnőttek kölcsönzési idejének szétválasztása.
A bányatelepen és a Szabadságligeten fiókkönyvtárak létesítése.
A délelőtti kölcsönzés bevezetésével (is).
Áttérés a teljes szabadpolcos kölcsönzésre.
Ezek az igények az új könyvtár megépítésével megvalósulást nyerhetnek.

Pilisvörösvár, 1965. január 21.

ellenőrök aláírása.

Jegyzőkönyv

a Hazafias Népfront 1964. április 16-án tartott Könyvbarát Bizottság gyűléséről.

Jelen voltak: Medgyesi Albertné (Tanács + Nőtanács), Nemes Rózsa (2. sz. Ált. Isk.), Krammer Jánosné (Építőip. KTSZ), Kómár Ottóné (Kultúrház), Papp Gyula (H.Népfront), Kohlhoffer Mihály (KIOSZ), Falics János (KISZ), Fogarasy Mihályné és Fogarasy Mihály (Könyvtár).

Hiányzott: Borsos László (TSZ), Franyó József (Ásványbánya), Csonka József (1. sz. Ált. Isk.), Szoboszlai Lajos (Vegyes KTSZ) és Szabó Miklós (Szakmaközi Biz.).

Papp Gyula, a Hazafias Népfront elnöke köszöntötte a megjelenteket, majd néhány szóval ismertette a Községi Könyvtár munkáját. Hangoztatta, hogy bármilyen jó munkát is végez a könyvtár, egyedül nem képes megoldani a reá háruló feladatokat. Csak széleskörű társadalmi összefogással tud lépést tartani az országos könyvári eredményekkel, célkitűzéseit és tervszámait csak így tudja megvalósítani.

A könyvtár tervszámai 1965. év végére:

Olvasók száma: 1450 fő, kölcsönzési forgalom: 50.000 kötet, könyvvállomány 10.000 kötet.

A jelenlevők mindegyike ígéretet tett a támogatásra, de már éreztük, a támogatások csökkennek. Az Ásványbánya a 3000,-Ft-os támogatást levette 1000 forintra, biztos támogatásra már csak a Községi Tanács részéről számíhattunk. Esetleg a TSZ-re.

A gyűlés folyamán ismét felmerült az új könyvtár építésének ideje, de senki sem tudott konkrét időt mondani.

Krammer Jánosné közölte, hogy a tervrajz és a költségvetés hamarosan elkészül, de a könyvtár építkezési munkálatai valószínűleg elhúzódnak a következő évre.

(Az utolsó álarcosból a Fő út 89. szám alatti épületben. 1965-ben már nem szívesen láttak itt, mert a háziaknak már nagyon kellett az 1945-ben államosított tulajdonuk).

1965-ben elkezdődött a régi „Blind János” féle ház, melyet 1945-ben államosítottak, lebontása, illetve átépítése.

Itt már látszik az épület előtti mély árok. Idáig, azaz 4 méterrel lesz szélesítve az épület. A Vájáriskola tanulói a tetőt, a gimnázium és az Ált. isk. diákjai a téglákat takarítják, hogy az új építkezéshez használhatók legyenek.

Felváltva dolgoztak a társadalmi munkára jelentkezett diákok. De nem csak diákok dolgoztak a bontásban és építkezésben, hanem felnőttek is. Elsősorban felnőtt olvasóink, egyesületek vezetői és dolgozói is kivették részüket a munkában.

Néha itt találtam Rupf Józsefet, Guth Zoltánt és Falics Jánost is.

A legszorgalmasabb diákok között Scheller Mátyást és a fáradhatatlan Bellovits Tibort minden szabadidejében az építkezésnél találtam. A betonvályúk szétverésénél Scheller Matyi nélkülözhetetlen volt. Kár, hogy akkoriban nem volt lehetőség arra, hogy a legszorgalmasabb segítők jutalomban részesíthessük.

Ezért itt a könyvtár történetében meg kellett nevüket említenem és megörökítenem. Ezúton is köszönöm, hogy akkoriban megéreztek azt az időt, amikor segíteni kellett.

(A kibontott ajtók és ablakok tégláinak letakarítása)

(A kijárat kaputól jobbra a padlásfeljáró és Kövér Zoltánék lakása volt)

(Folyik a téglák „pucolása”)

Mire lehullott az első hó, már készen állt a könyvtár épülete, s nagyjában a tetőfedés is befejezéshez közeledett. Az épület az udvar felé 4 méterrel szélesedett. A volt épületben 24 méter hosszú kölcsönző terem készült el, s a kívülről jól látható 2-2 ablak mögött az ifjúsági és a felnőtt olvasótermet rendeztük be.

Az épület palatetővel lett befedve.

(Hamarosan kész lesz a könyvtár épülete)

Az új könyvtárépület 600.000,-Ft-ba került. Az összeget a Minisztérium és a Községi Tanács fedezte.

Az épületben iroda, előtér és 2 mellékhelyiség épület. Az akkori könyvtárra és a berendezésre akkoriban nagyon büszkék voltunk.

A könyvtár avatására és megnyitására 1966. augusztus 20-án került sor műsoros rendezvény keretében.

Az új könyvtár jó hatással volt az olvasók számának növelésére, valamint a rendezvények bővülésére.

(A felnőtt olvasóterem)

Az olvasó teremben az olvasók több mint 50 újság és folyóirat között válogathattak. A könyvtár mind az Általános Iskola, mind a Gimnázium részére bibliográfiát készített azokról a könyvekről, melyek az iskolai tananyag elmélyítésére, valamint az önnevelésre szolgálhattak. Ennek az lett a következménye, hogy a tanárok érdeklődését is sikerült felkelteni a könyvek, illetve a könyvtár iránt. Gyakran adnak fel a tanárok olyan feladatot, melyhez könyvtári hozzáolvasás szükséges. A gimnáziumi tanulók részére minden kötelező irodalmat beszerzett a könyvtár. Ezenkívül azokat a könyveket is beszerezte a könyvtár, melyek a művek tanulmányozásával és kritikájával foglalkoznak.

A diákok gyakran tartózkodnak a könyvtár olvasó termében tanulmányokat folytatva, vagy dolgozat írása céljából. A diákok hálásak ezért a könyvtárnak, s szívesen végeznek társadalmi munkát. Rendezvényeket, kiállításokat készítenek elő vagy egyéb könyvtári munkában állnak a könyvtárosok segítségére.

(A kölcsönző terem egyik oldala - hátul az ifjúsági terem)

(Az ifjúsági olvasó terem)

Könyvtári statisztika 1966. évről:

Lakosság száma: 10.192 fő

Olvasók száma: 1.500 fő

Könyvállomány: 10.500 kötet

Könyvkölcsönzés: 50.000 könyv

(Fiatalok az olvasóteremben)

(Fogarasy Mihályné könyvtárvezető)

(Az olvasóterem polcai még rendezésre várnak)

Milyen változást hozott az új könyvtár Pilisvörösvár kulturális életében?

1966. augusztus 20-án Pilisvörösvárott új könyvtárt avattunk. (L. Könyvtáros 1966. 11. sz.) A könyvtár épülete a berendezéssel együtt 600 ezer forintba került. Az összeg nagyobbik részét a Pest megyei Tanács adta. A községi tanács építési anyagokkal, valamint ingyen fuvarok szerzésével kb. 40 000 Ft-tal járult hozzá az építkezéshez. A könyvtári olvasók (elsősorban a helyi gimnázium, a 206. sz. szakmunkásképző iskola, valamint a két általános iskola 7. és 8. osztályos tanulói) 1800 munkaóra társadalmi munkát végeztek az építkezés során

A régi könyvtár annyira szűk volt már, hogy a könyvek egyharmad része csak ömlesztve fért el, s az olvasók számára megközelíthetetlen maradt. S mivel ennek az anyagnak legnagyobb része az ismeretterjesztő irodalomból tevődött össze, 2-3 éven keresztül igen csekély mértékben kölcsönözték az ismeretterjesztő műveket.

A nagyszabású ünnepség keretében felavatott könyvtáráépület belső elrendezése újszerű. Az olvasóterem nincsenek stabil falakkal elválasztva a felnőtt könyvkiválasztó övezettől, hogy a könyvtáros ne csak a könyvkiválasztó övezettel, hanem az olvasótermekkel, illetve az ott tartózkodó olvasókkal is kapcsolatban állhasson. A bejárat két oldalán nagyméretű süllyesztett vitrinek vannak, ahol állandó kiállításokat tartunk.

Az új könyvtár hatása a község kulturális életére

A méreteiben is impozáns, szépen berendezett könyvtárhelyiség igen nagy vonzást gyakorolt nemcsak a meglevő olvasókra, hanem azokra is, akik az előbbi könyvtáráépület elhanyagolt állapota miatt nem lettek olvasóvá. A pártszervezet és a tanács is örül az új létesítménynek, mivel a könyvtár mint épület is dísz a községnek, másrészt a könyvtár munkája a népművelésnek komoly bázisa lett. Gyakran járnak hozzánk tanácselnökök és különféle művelődésügyi intézmények képviselői, hogy megnézzék mit valósíthatnának meg a könyvtárunkban látottakból a saját községükben. A szép helyiség sok szerv vezetőjében ébreszti fel azt a szándékot, hogy értekezleteit a könyvtárban rendezze. Mi azonban csak a kulturális témájúak megtartásához járulunk hozzá. Ez évben szeretnénk a tanács egyik ülését a könyvtárban tartani, hogy a tanácstagok közelebről megismerhessék a könyvtár munkáját, A nyár folyamán sok száz vendég érkezik külföldről községünkbe. A vendégek nagy részét a könyvtárba is elhozzák a rokonok, hogy egy kicsit büszkélkedhessenek a könyvtárunkkal.

A községben tekintélye lett a könyvtárnak. Az Ásványbánya Vállalat igazgatója felkért bennünket egy fiókkönyvtár létesítésére. A művelődési ház a klubba kért letétet. A 206. sz. szakmunkásképző iskola azt szeretné, ha mi vennénk át iskolájuk könyvtárának a vezetését és könyvellátását.

A helybeli iskolák is kérik a könyvtár segítségét. A gimnázium tanulói naponta benépesítik az olvasótermet, hogy valamilyen tanulmányt készítsenek, vagy a dolgozatukhoz keressenek forrásmunkát. Az általános iskolák tanárai könyvtárlátogatást tartanak osztályaikkal, hogy a tanulóifjúság megismerje a könyvtár munkáját és szolgáltatásait. A szaktanárok a katalógusból kiírják a szakmájukba vágó művek címadatait, és javasolják tanulóinak e könyvek elolvasását.

Az állomány

A látogatóban a kedvező benyomást a szépen berendezett, modern helyiség ébreszti, az olvasót azonban már az állomány nagysága és választéka is érdekli. Az állomány nem emelkedett ugrásszerűen a két évben, az összetétel azonban javult.

	1965	1967
<i>A könyvek száma:</i>	9898	11800
<i>Ismeretterjesztő és tudományos irodalom</i>	13,5%	14,8%
<i>Ebből a társadalomtudományi irodalom</i>	5,0%	5,8%
<i>Szépirodalom</i>	52,3%	51,2%
<i>Ifjúsági és gyermekirodalom</i>	34,2%	34,0%

Ha az ismeretterjesztő irodalomban az állományban való részarányát nézzük, akkor meglepően alacsonynak találhatjuk azt. A kötelező olvasmányok nagyszámú megvétele, a vastartalék (a kurrens művekből egy-két példányt tartaléknak vásárolunk) torzítja az arányt a szépirodalom javára. Ha a művek választéka szempontjából vizsgáljuk az ismeretterjesztő állományt, már nem olyan vigasztalan a helyzet, de ezt a szokványos statisztika nem mutatja ki. Mindenesetre megnyugtató, hogy mind az ismeretterjesztő, mind a társadalomtudományi műveknek az aránya is javult az elmúlt két év alatt. Legjobban a műszaki irodalommal vagyunk elmaradva, ennek annyi ága van, hogy szinte lehetetlen valamennyi ide tartozó munkát megszerezni.

Az állomány összetétel megjavulásánál is nagyobb jelentősége az állomány megfelelő elhelyezésének. A régi helyiségben az ismeretterjesztő művek egy részét csak ömlesztve tudtuk raktározni, ami természetesen megmutatkozott a forgalomban is.

Ma már a falusi könyvtárban is egyre nagyobb szükség van a tájékoztató irodalomra. Ezért gyűjtöttük egybe a kézikönyveket, s igyekszünk erőnkhez mérten gyarapítani számukat. Különösen a diákok forgatják őket, és ennek köszönhető, hogy állandóan növekszik azoknak a száma, akik iskolai feladataikat a könyvtárban készítik el. A rendszeres könyvtárlátogatásra szoktat a könyvtár egyre gyarapodó folyóirat- és napilapállománya is: 1968 januárjától kezdve 50 folyóiraatra és napilapra fizettünk elő.

Az állományt úgy igyekeztünk a polcokra kitenni, hogy az elhelyezése könnyen áttekinthető legyen, és a legfontosabb állománycsoportok az olvasók szeme elé kerüljenek. A könnyű tájékozódást az ETO szerinti csoportosítás megvalósításával, választólapok sűrű alkalmazásával kívántuk elérni, ezért tartózkodtunk a rendet megbontó állandó kiemelésektől.

Az állomány feltárását betűrendes szak-, sorozati és raktári katalógus segíti. Igénybevételük, bár lassan növekszik, még nem széles körű. Népszerűsítéshükhöz igazán csak akkor foghatunk hozzá, ha már a teljes állományt türközik.

Az olvasómozgalom fejlődése

Az olvasók száma nálunk tulajdonképpen a könyvtár alapítása óta évenként fokozatosan és tervszerűen emelkedett, ezért ebben a vonatkozásban az új helyiség sem hozott robbanásszerű növekedést. Bár valószínű hogyha nem változtatunk a kedvezőtlen feltételeken, megszűnt volna a fejlődés.

	1965	%	1967	%
A 14 éven aluliak	525	36,2	586	35,4
14-18 év közöttiek	304	20,9	408	24,6
18 év felettiak száma	620	42,9	639	40,0
Összesen	145	100,0	1633	100,1

A cikk 2. oldala

(A Pilisvörösvári Községi Könyvtár felnőtt részlege és gyermekkönyvtára (MTI Fotó - Fehérváry Ferenc felv.)

Megjelent a Könyvtáros 1968. júliusi számában 398-399-400-401. számában

A felnőtt olvasók aránya a két év alatt tovább nőtt: 63,7%-ról 64,5%-ra. Különösen örvendetes, hogy lényegesen emelkedett a 14-18 év közöttiek száma és aránya. Az új helyiség, a modern berendezés, a javuló állomány és a helyben olvasási lehetőség elsősorban a diákokat vonja be a könyvtár olvasótáborába.

Olvasók:	1965	%	1967	%
Munkás	562	38,6	620	37,9
Paraszt	24	1,6	22	1,3
Értelmiségi	100	6,9	74	4,5
Tanuló	662	45,6	801	49,1
Egyéb (háztart. nyud.)	102	7,3	116	7,2
Összesen	1450	100,0	1638	100,0

Az olvasók társadalmi megoszlásának változása is azt mutatja, hogy az új helyiség, a gazdagabb, jobban feltárt állomány elsősorban a tanulók figyelmét hívta fel a könyvtárra. A könyvtár fejlettebb szolgáltatása itt meglévő, eddig kielégítetlen igényel találkozott, s ennek eredménye az érdeklődés megnövekedése.

Van azonban a felnőttek között egy olyan korosztály, melyre nem vonzást, hanem éppen ellenkező hatást gyakorol az új könyvtárhelyiség. Ezek azok az idősebb emberek, akik az általános iskolát sem végezték el, és semmilyen továbbképzésben nem vesznek részt. Ezeknek az embereknek nem felel meg az szabadpolc sem, hiszen azelőtt teljesen a könyvtárosra bízta magukat, mivel nem tudták kiválasztani a nekik megfelelő könyvet, hisz járatlanok az irodalomban.

Az új könyvtárban viszont szabadpolcos rendszer van, s a nagy forgalom közben nem tud velük a könyvtáros foglalkozni. Ezek az idős emberek már nehezen szokták meg az újat, s így lassan-lassan kimaradnak. Lemondani róluk viszont nem lenne helyes.

Az új könyvtár nemcsak az község lakosságára, hanem a környékbeli községekre is vonzást gyakorol: az 1967. esztendőben például több mint 120 olvasó a szomszéd községekből járt hozzánk könyvért. Egyedül Pilisszentiván községből 87 olvasó iratkozott be könyvtárunkba.

Az utóbbi két év kölcsönzésének adatai

	1965	%	1967	%
Ismeretterjesztő irodalom:	7.090	14,6	8.899	17,5
Ebből társadalomtudományi:	1.052	2,2	2.341	4,5
Szépirodalom:	21.909	45,5	21.984	42,9
Ifjúsági irodalom	19.291		20.272	
Összesen:	48.290		51.244	

A kölcsönzések száma az előző évekhez hasonlóan fokozatosan emelkedett. A fejlődés inkább a kölcsönzött kötetek tartalmi megoszlásában van. Nagymértékben növekedett az ismeretterjesztő művek száma. Ebben mutatkozik meg legjobban az új könyvtár nevelőereje, az állomány növekedése és jobb elrendezése, a differenciáltabb feltárás.

Tervünk még nagyon sok van, de a kivitelezéshez mi ketten a feleséggel kevesek vagyunk. A tárgyi feltételek már megvannak, csupán a könyvtárépület által adott lehetőségeket minél jobban kihasználhassuk. A személyi feltételeket a község vezetőinek kell megoldaniuk.

A cikk 3-4. oldala

Fogarasy Mihály

1967. május 5-én Lengyel Sándor járási osztályvezető az alábbi levelet küldte címemre:

Fogarasy Mihálynak
Székhelyén

A községi helytörténeti gyűjtőmunka és krónikaírás vezetésére, irányítására - helyi javaslat alapján - tisztelettel felkérjük. Megbeszélés és tájékoztatás a közeljövőben lesz. (1967. jún. 30-án történt.)

Felkérésünket szíveskedjék elfogadni.

Bp. 1967. május 5.

Lengyel Sándor oszt. vez.

1967-ben az alábbi rendezvényeink voltak:

1. Február 2. Mezőgazdasági Könyvhónap járási megnyitója. Előadó: Matyó Sándor.
2. Február 20. A romantika hatása az irodalomra és művészetre. Előadó: Bokor Miklósné gimn. tanár.
3. Ki mit tud? vetélkedő. Vezette: Borbély Béla tanár. Febr. 27-én.
4. Költészet Napja. Előadó: dr. Czine Mihály irodalomtörténész.
5. Május 29. Ünnepi Könyvhét. Író-olvasó találkozó Dékány Andrással.
6. Október 19. Gorkij: Az anya című regényéből könyvismertetést tartott: Tóbiás Áron író.
Kiállítások: Rendezvényeken és nemzeti ünnepeken.

Hibás szemlélet: a könyvtáron belüli és a könyvtáron kívüli népművelésről.

Sokéves tapasztalatom szerint a szűkebb értelemben vett könyvtári munka az egyik legfontosabb népművelési tevékenység, s amit mi könyvtárosok ezenkívül teszünk a népművelés más területein, az ugyancsak hasznos és szükséges is, de nem a lényege a könyvtári munkának. Igen sokan vannak az államigazgatásban, akik ennek a belső könyvtári munkának a súlyát nem képesek kellőképpen mérlegelni. Csupán azt tartják eredménynek, amit a könyvtáros és a többi népnevelő a könyvtáron kívül ér el. A különféle fenntartó és irányító szervek tudatában a könyvtáron kívüli népművelés nagyobb hangsúlyt kapott és esetenként kap ma is, mert a könyvtáron kívüli népművelés alapformái (előadások, tanfolyamok, iskolarendszerű oktatás stb.) megegyeznek az általános politikai és propaganda munka fő formáival, s a tömegkapcsolat és felvilágosítás alapvető eszközeinek számítanak. Ezzel szemben a könyvtári munka módszerei és hatékonysága kevésbé ismert, nemcsak az államigazgatási és a tömegszervezeti vezetők, hanem a hivatásos népművelők egy része előtt is. Ez abban nyilvánul meg, hogy a könyvtári munka hatékonyságát majdnem kizárólag a könyvtári propagandán mérik le, s nem azon, hogy egy-egy könyvtár bizonyos számú olvasónak, bizonyos számú kikölcsönzött kötetrel mennyi ismeretet közvetít, s hogy ezzel jellegeből adódóan a legfontosabb munkáját végzi, sőt elvégzi.

A könyvtár és népművelés egységének mindenképpen árt az olyan szemlélet, mely a könyvtárak fő feladatát a művelődési házakéhoz hasonló rendszerességű és számú előadásokban, a tanfolyamokon való állandó könyvajánlásban stb. vagyis a könyvtáron kívüli népművelésben való állandó akciózásban jelöli meg, s csak ebben tudja észrevenni.

A könyvtári népművelői munka ilyen módon való lemerése mindenképpen helytelen. Hosszú esztendőök óta érezzük, hogy ezek a külsődleges munkák egyre inkább veszélyeztetik a könyvtár belső tartalmi munkáját. A mi munkánk elsősorban a könyvtárban belül, az olvasókkal való érintkezés során történik, s ennek állandó javításán kell munkálkodnunk, ha a hatékonyságát növelni akarjuk. Ez a tartalmi munka ugyanakkor összefügg a könyvtár belső szerkezetével, felépítésének egész rendszerével, a szabadpolccal, az állományfeltárással, az olvasó- és tájékoztató szolgálattal, s ezek közül bármelyik elhanyagolása és elégtelensége meggyengíthatja a tartalmi munkát. A mi erőfeszítésünk éppen arra irányul, hogy ezzel a belső munkával, amely a kívülállók előtt áttekinthetetlen és öncélú, az olvasóra hatás szükséges és legjobb feltételeit teremtsük meg.

Hogy Pilisvörösvárott a tartalmi feladatok megnyugtató megoldást nyerjenek, szükséges a személyi feltételek biztosítása. Ez a község és járás feladata.

Jelentés könyvtári adatokról

Olvasók száma:

1954 =	500	14 év alatt:	195	14-18 év között:	2	18 felett:	30
1955 =	581	"-	220	"-	22	"-	339
1956 =	717	"-	286	"-	53	"-	378
1957 =	735	"-	295	"-	55	"-	385
1958 =	810	"-	296	"-	82	"-	432
1959 =	907	"-	323	"-	86	"-	498
1960 =	950	"-	308	"-	131	"-	511
1961 =	1054	"-	409	"-	145	"-	499
1962 =	1260	"-	474	"-	191	"-	595
1963 =	1300	"-	471	"-	207	"-	622
1964 =	1420	"-	516	"-	282	"-	622
1965 =	1450	"-	526	"-	304	"-	620
1966 =	1509	"-	543	"-	351	"-	615

Kölcsönzött kötetek száma:

1954 = 15298	1958 = 24622	1962 = 39001	1966 = 49360
1955 = 15967	1959 = 29143	1963 = 41149	
1956 = 20644	1960 = 30052	1964 = 45795	
1957 = 20908	1961 = 34008	1965 = 48290	

Könyvállomány:

1954 = 2500	1958 = 4257	1962 = 6504	1966 = 10740
1955 = 2800	1959 = 4702	1963 = 7061	
1956 = 3100	1960 = 5131	1964 = 8680	
1957 = 3775	1961 = 5667	1965 = 9890	

Könyvbeszerzés:

Költségvetésből és póthitelből

Társadalmi szervektől:

1961 = 7.639,-	10.188,-
1962 = 9.032,-	14.634,-
1963 = 9.320,-	13.716,-
1964 = 30.108,-	17.253,-

1965 = 24.757,-
1966 = 20.079,-

9.062,-
3.002,-

Készült: 1967. VIII. 15-én

*(A kölcsönző terem baloldali része)
(A könyvtárvezető egy rendezvényen)*

Király Zoltán, a Járási Művelődési Osztály vezetője 1967. december 27-án az alábbi megbízást küldte részemre:

„...Megbízom Önt Pilisvörösvár községi művelődési otthonban működő krónika-kör vezetésével 1968. I. 1-től 1968. XII.31-ig terjedő időszakban.” (A továbbiakban részletesen leírja a feladatomat és teendőimet.)

A megbízást ideiglenesen elfogadtam.

Ez a krónikairás tulajdonképpen kezdete volt a község történetének majdani (1994) összeállításának.

Ebben az ügyben több körlevelet, gyűlést és megbeszélést tartottam.

1. sz. körlevél

Értesítem, hogy a Krónikairók Köre minden negyedév utolsó hónapjának harmadik csütörtökén este 6-8-ig tartja hivatalos gyűléseit.

A legközelebbi ilyen gyűlésünk március 21-én este 6 órakor lesz a községi könyvtárban, ahol a krónikairók beszámolnak eddig végzett munkájukról.

Hogy azonban a krónikairók gyors feleletet kaphassanak kérdéseikre és gyors segítséget problémájuk megoldására, a Krónikairók Köre vezetősége minden hónap 2. és 3. csütörtökén este 6-8-ig szolgálatot tart a községi könyvtárban. Ha tehát a krónikairással kapcsolatban problémák merülnek fel, akkor szívesen látjuk a szakköri tagokat a fent jelzett időben a községi könyvtárban.

Pilisvörösvár, 1968. febr. 21.

*Fogarasy Mihály
szakkörvezető*

Egy igaz szó a VB elnök részéről 1968-ban:

Az Önök által elkészített krónikákat a Krónikairók Köre vezetője könyvalakba foglalja össze és rajzokkal, fényképekkel díszítve ez lesz a községnek évről-vére a községi krónikája, melyet talán, ha 50 év múlva valamelyik késői utódunk kezébe vesz, pontosan fogja tudni, hogy hogyan és miképpen éltünk.

Ezért mindenkit arra kérek, hogy őszinte krónikát írjon, hogy utódaink hű képet kaphassanak jelenkori életünkről.

Peller János VB elnök

Jelentés 1968. június 18-án a Végrehajtó Bizottságnak:

Jelentem, hogy az egyes intézmények és társadalmi szervek, valamint vállalatok krónikaíróitól június 5-ig kértem az első félévi krónika anyagának leadását. Sajnos többszöri látogatás ellenére sem kaptam anyagot, sőt választ sem. A beérkezett anyag, illetve krónikák nem megfelelőek, kapkodva íródtak és alig használhatók. Alábbiakban közlöm azoknak a szervezeteknek a nevét, ahonnan többszöri kérésre sem kaptam választ:

1. Községi Tanács	7. Takarékszövetkezet
2. Termelőszövetkezet	8. Hazafias Népfront
3. Ásványbánya	9. Szociális Otthon
4. Építőipari KTSz	10. MÁV állomás
5. Vegyesipari KTSz	11. Exportcsomagoló
6. Nőtanács	12. 206. sz. Szakmunkásképző

Az 1968. évi községi krónika mégis elkészült, de az eredményhirdetésnél Király Zoltán a krónikaírás járási vezetője kijelentette:

A legjobban sikerült, krónika Fogarasy Mihályé, de miután 2 hetet késett, nem jutalmazható. Emiatt 1969. január 1-én a krónikaírásról lemondtam. (Borbély Béla tanár vette át). Az 1968-as krónika a községi könyvtár irodájában található.

Könyvek elosztása, elhelyezése

Az önkiválasztó (kölcsonzó) teremben a regényeket és elbeszéléseket találjuk a polcokon, szoros szerzői betűrendben. A jelentősebb írók műveinél az író névtáblája is megtalálható.

Az olvasóteremben a versek és drámák találhatóak. Praktikus a kézikönyvtári anyagok (piros szalag jelöléssel) az olvasóterem melletti elhelyezése. A kézikönyvek (lexikonok, szótárak, enciklopédiák stb.) egy-egy tudományág legfontosabb ismereteit tartalmazzák, összefüggő, szakszerű leírásban. Akkor használják őket az olvasók, ha egy szakterület egészét kívánják áttekinteni, vagy ha valamelyik részterületet a lexikonoknál bővebb, összefüggő előadásban akarják tanulmányozni.

Mit jelent a szabadpolc?

A pilisvörösvári községi könyvtár általános könyvtár, s mint ilyen működésének mai rendszere lehetőséget ad az olvasó és a könyvek, az olvasó és könyvtáros közvetlen kapcsolatára. Az olvasók kedvük és igényük szerint válogathatnak a polcokon, s ha úgy tetszik, a könyvtárostól is kérhet tájékoztatást. Az ilyen könyvtár „szabadpolcos könyvtár”. A lényeg: az olvasmányok önálló kiválasztásának, megkeresésének szabadsága. Ez azonban csak akkor hasznos az olvasónak, ha nemcsak taláalomra böngészhet, hanem ismeri a polcok, s a rajtuk levő könyvek elhelyezésének rendszerét.

A könyvek gerincének alsó részén az író nevének kezdőbetűjét, valamint egy kétjegyű számot lehet látni. E betűk és számok növekvő csoportosításában találjuk a szépirodalmat a polcokon.

A szakanyagot a felnőtt olvasóteremben találjuk.

A könyvtári szakkönyvek rendjének alapja - mint a szakkönyvek polcain látható - a tudományok tíz nagy egységre való bontása.

Ez a tíz egység a következő:

- 0 Általános, összefoglaló művek
- 1 Filozófia
- 2 Vallás
- 3 Társadalomtudomány
- 4 Nyelvtudomány

Ezek tovább tagolódnak:

- 51 Matematika
- 52 Csillagászat
- 53 Fizika
- 54 Kémia
- 55 Geológia

5 Természettudomány
6 Alkalmazott tudományok
7 Művészet
8 Irodalom
9 Földrajz, történelem

56 Öslénytan
57 Biológia
58 Növénytan
59 Állattan stb.

Ilyen rendszer mellett az olvasók hamar megtanulnak tájékozódni a könyvtárban, a katalógusok, valamint a pocokon uralkodó szakrend segítségével önállóan is megtalálhatják a keresett könyvet.

Katalógusok

A pilisvörösvári könyvtár 1968-ban az alábbi katalógusokat kezdte építeni:

1. Szerzői betűrendes katalógus
2. Címrendes katalógus
3. Szakkatalógus
4. Sorozati katalógus
5. Ifjúsági szerzői katalógus
6. Ifjúsági címeres katalógus

A felnőttek katalógusában valamennyi könyv (tehát az ifjúsági könyvek is) megtalálható. A katalógus cédula a könyvet helyettesíti és a könyv minden lényeges adatát tartalmazza. Aki megtanulja a jeleinek olvasását, annak feltárul a könyv tartalma és külseje is.

1968. szeptember végén könyvtárosi tanfolyamon vettek részt a Budai Járás könyvtárosai. Egyúttal megtekintették a város nevezetességeit.

A könyvtárosok a városi könyvtárat tekintették meg, s annak könyvtári munkáját tanulmányozták. Miután Salamon Mária is velük volt, bizonyára a katalógusokról és azok fajtáiról is szó lehetett.

A könyvtárosok elhelyezése szállodában történt.

(1968. szeptember 23-án Székesfehérvárott)

1969 novemberében megemlékeztünk a bányászsztrájk 40. évfordulójáról.

(Az 1928/29-es bányászsztrájk emlékezete életrajzi é fotós felvételekkel)

1969-ben meglátogattam a még élő - a bányászsztrájkban részt vett - néhány vörösvári és szentiváni bányászt. Elbeszélgettem velük és leírtam a bányászsztrájkban viselt szerepüket. Ezekből tablókat készítettem és a sztrájkról készített fogókkal együtt kiállítottam a könyvtárban.

Azóta megírtam a sztrájk vörösvári és szentiváni eseményeit. A teljesen kidolgozott anyag a könyvtár helytörténeti anyagát gazdagítja.

(A bányászsztrájk 40 éves évfordulóján tartott megemlékezés)

(Csak a bányásküldöttség mehetett a parlamentbe)

1970. november 23-án a Könyvtár 20 éves fennállását ünnepeltük. Ebből az alkalomból a község és Pest vármegye számos hivatalos és meghívott vendége, valamint Vörösvár lelkes közönsége vett részt az ünnepségen.

Az ünnepség egybeesett Zimányi Ernő tanár festményeinek kiállításával.

Az est Vörösmarty Mihály „Gondolatok a könyvtárban” c. versével kezdődött (Wieszt Berta). Majd Hidas György tanár vezetésével az Általános Iskola tanulói népdalokat énekeltek. A gimnázium tanulói irodalmi összeállítást adtak elő.

Ifjú Hidas Györgyné Vivaldit játszott, ifjú Peregi István pedig zenekari darabokat adott elő.

Ezen az estén Fogarasy Mihályné, a könyvtár vezetője könyvajándékot nyújtott át a leghűségesebb olvasóknak).

Tóth Ferenc, Debreceni Imréné és Peller János méltatta a könyvtár munkáját.

Képek az ünnepségről

(A hivatalos vendégek. Mögöttük a gimnázium énekkara)

(A közönség egyik része)

(Az általános iskola énekkara)

(Debreceni Imréné megyei könyvtárvezető)

Perényi Gyuláné, a hű olvasó)

(Peregi István ifjúsági zenekara)

(Tóth Ferenc könyvtárunk alapítója)

(Peller János VB elnök beszédet mond)

(Schrantz Lajos a hűséges olvasó)

(Ajándékok átadása)

(Peller János a jókívánságait tolmácsolja)

(Az ajándék festmény a könyvtárt díszíti)

(Hidas Györgyné Vivaldit játszik)

(Wieszt Berta verset mond)

Jóleső érzés volt, hogy mind a község, mind a Megye vezetői felfigyeltek munkánkra és ajándékokkal honorálták.

A festmény a könyvtárat, a majolika dísztal pedig a szobám dísze lett.

A fényképek pedig megőrzik az ünnepség közönségét és elsősorban hűséges olvasóink arcát.

Az újságok közül legszebben a Neue Zeitung emlékezett meg a könyvtárunk 20 éves jubileumáról. Ezért néhány részletet felidézek a cikkből:

Gedanken in der Pilisvörösvärer Bibliothek (Rövid kivonat a cikkből)

Der große, moderne Saal der Pilisvörösvärer Dorfbibliothek füllt sich langsam mit fröhlichen, festlich gekleideten Menschen. Überall bilden sich kleine Gruppen, man unterhält sich gutgelaunt. Aus einer Ecke ertönt leiser Gesang, der Mädchenchor der hiesigen Grundschule probiert noch einmal die zum Vortrag vorgesehenen Volkslieder, in einer anderen Ecke sieht man Mädchen in Matrosenblusen und blauen Röcken, die die von ihnen zu rezitierenden Gedichte aufgeregt noch einmal vor sich himurmeln.

Selbst der Saal trägt mit zur festlichen, aufgeregten, dennoch familiären Stimmung bei. Große Neonröhren beleuchten die entlang den Wänden aufgestellten Regale, auf denen die Bücher zur Selbstauswahl frei da stehen. Oberhalb der Regale ist jetzt gerade eine kleine Gemäldeausstellung des Malers Ernő Zimányi zu sehen.

Über 100 Personen aus der älteren und jüngeren Generation sowie Zuständige vom Gemeinde- und Komitatsrat sind der Einladung für diesen Abend nachgekommen, um den zanstigsten Jahrestag der Dorfbibliothek zu begehen.

(Von der Tatsache, dass zu Ehren des 20jährigen Bestehens der Bibliothek ein gut gelungenes kleines Fest veranstaltet wurde, zeugen auch diese Aufnahmen (oben und unten) aus den Reihen des Publikums)

Aus diesem Anlass wurde ein sehr nettes, kleines Programm zusammengestellt, das stilgerecht mit dem unsterblichen Gedicht von Vörösmarty „Gedanken in der Bibliothek“ seinen Anfang nahm. Dann klatschen die Zuhörer den fröhlichen Volksliedern – gesungen vom Mädchenchor der Grundschule – Beifall verfolgten aufmerksam die von Schülerinnen des hiesigen Gymnasiums vorgetragene Gedichte und Gedanken aus Essays bekannter ungarischer Schriftsteller. Ein schönes Cellostück von Vivaldi und zuletzt die Jugendkapelle unter Leitung von Stephan Peregi ergänzten das Programm. Selbst aus den Festreden verspürte der Zuhörer, daß ein ganz persönliches, familiäres Verhältnis zwischen den Anwesenden und der Bibliothek bzw. deren Leitern vorhanden ist. Denn am diesen Abend war hier in erster Linie von der Tätigkeit zweier unermüdlicher Menschen – Ibolya und Michael Fogarasy.

Johann Schuth

Írók, költők és színészek látogatása a „Költészet Napja” és az „Ünnepi Könyvhét” rendezvényein:

1. Fábrián Zoltán	k.
2. Bihari Sándor	k.
3. Oszter Sándor	sz.
4. Keres Emil	sz.

(A két könyvtárvezető az ajándécsomagokat válogatják)

(Bihari Sándor költő)

(Oszter Sándor színész)

(Fábrián Zoltán költő)

(Keres Emil színész)

Az 1970. évi Községi Könyvtárosok országos versenyében könyvtárunk „Kiváló könyvtár” címet nyert. Az erről szóló emléklap 1971. április 4-én került átadásra.

A kitüntető oklevelet és a vele járó 20.000 forintot Fogarasy Mihályné könyvtárvezető vette át a Pest megyei Tanács épületében 1971. április 4-én. Ebből az összegből vettük a pianínót.

Előadások a könyvtárban:

(Dózsa György est (Gulyás Sándor 1973. szeptember 28.)

(Ifjúsági előadások közönsége)

A Pest megyei Könyvtár ülést tartott a nemzetiségi községek könyvtárosainak

In ihren einleitenden Worten sprach Frau Therese Debreceni, Direktorin der Komitatsbibliothek, kurz über die Lage des Nationalitäten-Bücherwesens im Komitat Pest.

In 49 Gemeinden des Komitats leben Nationalitäten. Zehn davon sind Grossgemeinden, wie pilisvörösvár, Dunaharaszti, Vecsés, Budakeszi usw. wo hauptberufliche Bibliothekare die Büchereien leiten. Sowohl in den Grossgemeinden als auch in den kleineren Dörfern verursacht die Tatsache, dass die Bibliothekare die Nationalitäten-sprache des Dorfes nicht oder nur wenig kennen, ein grosses Problem. Das wirkt sich selbstverständlich auch auf die Propagierung der fremdsprachigen Bücher aus. Diese Schwierigkeit wurde in einigen Gemeinden bereits dadurch überbrückt, dass die Nationalitäten-Pädagogen dem Bibliothekar

behilflich sind und den Schülern und Eltern die entsprechenden Bücher empfehlen. Dieses Beispiel ist sehr befolgenswert.

Nach der einleitenden Rede folgten die Diskussionsbeiträge. Als erster referierte der Leiter der Pilisvörösvärer Bibliothek, Mihály Fogarasy, über die Lage und Probleme des Nationalitätenbibliothekswesens in seiner Gemeinde

„Die Aktion <30 Dörfer 30 Bibliotheken> des Ministeriums für Bildungswesen brachte auch in Pilisvörösvár einen grossen Aufschwung. Unsere Leser sind mit den im Laufe der Aktion erhaltenen Büchern sehr zufrieden. Die meisten der Bücher wurden schon mehrmals ausgeliehen.

Der Anspruch der örtlichen Gymnasialschüler ist aber grösser, wir können ihn aus dem Bestand unserer Stammbibliothek nicht befriedigen. Deshalb planen wir die Ergänzung der deutschsprachigen Bücher auf 300 bis 350 Bände. Wir haben schon das Verzeichnis des deutschen Büchergrundbestandes bekommen, meiner Meinung nach müssten aber in dieses Verzeichnis noch mehr belletristische Bände aufgenommen werden.“

Zur Bemerkung des Gruppenleiters fügte der Mitarbeiter des Deutschen Verbandes, Nikolaus Klotz, noch hinzu: „Tatsächlich können die zur Hauptstadt nahe liegenden Gemeinden deutschsprachige Bücher leicht kaufen, anders ist aber die Lage in den anderen Komitaten des Landes. In Pécs gibt es z.B. keine fremdsprachige Buchhandlung und auch in den anderen Läden kann man nur ab und zu einige deutsche Bücher kaufen.“

Ünnepi Könyvhét 1973. június 3-án

(Előadó: Borbély Béla tanár)

(Balogh Emese színésznő verset mond)

(Versmondó színészek: Bodor Béla és Balogh Emese)

(A közönség)

(A zeneiskola két tanára)

(A zeneiskola hangversenye a községi könyvtárban 1973. november 5-én. A zongoránál: Lukács Mária, csellózik: Hidas Györgyné. A könyvespolcnál Pásztor Mihályné, a zeneiskola igazgatónője és mögötte a zeneiskola vörösvári alapítója: Pörtl Károlyné, közkedvelt nevén: a Mária néni.)

1974. április 18.

A Költészet Napja

(Jobbágy Károly költő a költészet napjáról és saját költői munkásságáról tart előadást)

(Az ünnepséget a gimnázium énekkara tette színesebbé – Lendvai I-né)

(A közönség)

A Pianínó vásárlásával megvetettük a később létesítendő hangtár alapját. Ugyanebben az esztendőben a Művelődési Minisztériumtól magnetofont, lemezjátszót, fülhallgatókat, hangerősítőket, valamint 300 hanglemezt kapott könyvtárunk.

1968. augusztus 1-én a Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága Fogarasy Mihályné könyvtárvezető javaslatára Richtár Zsuzsannát 8 órás könyvtárosnak vette fel.

1974. június 18-án Varga Balázs A nemzetiségi könyvek szerepe az anyanyelvi szókincs fejlesztésében címmel előadást tartott Pomázon.

Az Országos Széchenyi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központja 1968-1970-ben felmérést végzett a magyarországi nemzetiségek anyanyelvi olvasási kultúrájának helyzetéről. Ez a felmérés meglehetősen lehangoló képet mutatva zárult (írja a Népszabadság 1974. május 29-i számában Korompay János).

„Magyarországon a nemzetiségek az egész lakosságnak kb. 5%-át jelentik, s nem egységes etnográfiai tömbökben, hanem szórványosan, 18 megye területén élnek. A vizsgálat során egyetlen olyan könyvtár sem volt, ahol megfelelő lett volna a német, szlovák, délszláv és román nyelvű könyvek példányszáma. Átlagosan 25-30 kötet volt egy-egy községi könyvtárban. Ezek nagyrésze is elavult, régi. S miután alig olvasta valaki, csak porfogónak szolgáltak a polcokon.

Oka valahol az 1920-as években kezdődött, mikor is olyan gyűlölet-kampány indult meg a szomszédos népek iránt, mely nemcsak kifelé hatott, hanem a magyarországi nemzetiségek ellen is fordult. A sok évtizedes gyűlölködés és elnyomás miatt a nemzetiségi anyanyelvi kultúra nem tudott kifejlődni, így tehát az anyanyelvi olvasás hagyománya sem.

A KMK vizsgálata egyben azt is megállapította, hogy a nemzetiségek körében van kedv és vágy a anyanyelvi kultúra ápolására és fejlesztésére.”

A fenti kivonatos, erősen rövidített előadáshoz hozzászólásomban az alábbiakat fűztem hozzá: (Ugyancsak erősen rövidítve)

A község múltjának ismertetése után így folytattam: Ma több mint 11 ezer lakosa van a községnek. Hogy mennyi ebből a magyar, s mennyi a német, szlovák, horvát, szerb, román nemzetiségű, azt nehéz lenne megállapítani. A szénbánya és vasút nyomán, valamint a főváros közelsége, vonzása óriási asszimiláló hatása volt és van még ma is.

Egy 1920-as népszámlálás szerint 7544 lakos közül 2160 magyar, 5301 német, 40 szlovák, 20 szerb, 15 román, egyéb 8.

Ma a lakosság 40 %-a német nemzetiségű, érteni értik a német nyelvet, beszélni az értelmiség beszél (az irodalmi nyelvet), a lakosság nagy része a 300 éve használatban levő dialektust beszél (die Haussprache). A német eredetű szülők a gyerekekkel magyarul beszélnek, egymás között hol magyarul, hol németül. Az asszimiláció nagyon erős.

Az óvodákban már németül is foglalkoznak a gyerekekkel, az általános iskolákban 5-6 órában folyik német nyelvű tanítás. A Vásár téri iskola 1989-től nemzetiségi iskola. A gimnáziumban is ez a helyzet, de a tagozatos osztályokban a földrajz és történelem tantárgy is német nyelvű.

Könyvtárunkban a német nyelvű könyvek száma: 248 kötet (1974-ben). Jó lenne, ha a német nyelvű könyvek címfelvételezése nem a könyvtárosok feladata lenne.

Az első német nyelvű könyveinket a Gorkij könyvtártól kaptuk. 1957-ban 50 könyvet a Pest megyei Könyvtár küldött. 1970-ben 102 könyvet a Német Szövetségtől kaptunk. A többi a könyvtár vásárolta.

A felnőtt irodalom vásárlásakor tekintettel voltunk az idős emberekre, de a német nyelvet tanuló gimnazistákra és az általános iskolásokra is. A kisebb gyerekek inkább a színes leporellókat és a színes mesekönyveket keresik.

A jövőben arra kell törekednünk, hogy a gimnazisták és az értelmiség számára be kell szereznünk a német irodalom jelentősebb műveit.

Hozzászólásom többi része a nemzetiségi helyzet egyéb területeiről szólt (egyesületek, zene, tánc, külföldi szereplések, utazások, kapcsolatok, stb.).

Nagyközségi könyvtár a művelődési élet központjában

A mintegy tízezer lakosú Pest megyei nagyközség, Pilisvörösvár könyvtáráról 1971-ben írtunk utoljára lapunkban. Az alkalmat az adta, hogy a könyvtár szolgáltatásaival, s a hatásukra kibontakozó kimagasló olvasómozgalmi eredményeivel kiváló címet érdemelt az akkor első ízben kiírt országos pályázaton. Nem volt a településnek egyetlen olyan háza, ahol ne lakott volna legalább egy könyvtári olvasó. Miközben a megyei átlag 13 százalék körül volt, Pilisvörösváron a lakosság 19 százalékát vallhatta olvasójának a könyvtár. S az évi 3,8 kötetes forgási sebesség is a legjobbak közé emelte. Természetesen ezekben az eredményekben benne van a fenntartó községi tanács segítőkészsége is, hiszen évekkorábban, 1966-ban Pilisvörösvárott felavatták a ország akkor legnagyobb községi könyvtárát, s ennek a körülménynek a hatása nyilvánvalóan tükröződik az intézmény sikeres munkájában.

Keresték a társulás lehetőségeit...

A könyvtáros házaspár, Fogarasy Mihályék sok-sok éven át hallatlan szívóssággal és odaadással végzett könyvtári munkájának gyümölcsei beérték. Felejthetetlen volt a kezdet: a „kosaras évek”, midőn házról házra járva kínálták az olvasnivalót, s küzdöttek a sanyarú falusi múltból visszamaradt, szívósan továbbélő szemlélet ellen, amely megszólta azt, aki olvasással „tétlenkedik”. Ez a tevékenység az új könyvtárban átalakult kevésbé romantikus, ám nem kevésbé odaadást, szorgalmat és egyre több szakértelmet kívánó, kívülről esetleg szürkének látszó, de korszerű szolgáltatásokat nyújtó könyvtári munkává.

A múlt év végén pedig tovább gazdagodott a könyvtár szolgáltatásainak köre. A felszabadulási emlékkönyvtár akció segítségével 25 négyzetméter alapterületű, 5 hallgatóhelyes zenei részleggel (ők hangtárnak nevezik) bővült a könyvtár. E gazdagodással mindmáig az egyetlen olyan „C” típusú könyvtári létesítmény Pest megyében, amelyben elkülönített gyermekrészleg és zenei részleg is működik.

A könyvtárosok már a kezdet kezdetén keresték azokat az érintkezési pontokat, ahol a könyvtár – semmit fel nem adva közvetlen feladatainak ellátásából – kapcsolatot teremthet a község művelődésügyének más területeivel. Az első ilyen kapcsolódási lehetőség Fogarasy Mihálynak, a jelenlegi könyvtárvezetőnek a helytörténet iránti vonzalmából adódott. Szorgalmasan gyűjtögette a község múltjának emlékeit, jelenének dokumentumait, s a helytörténet elkészült kéziratot felkínálta olvasásra, tanulmányozására a könyvtár látogatóinak. Idővel a művelődési otthon szervezésében krónikáiró szakkör alakult, ma már ennek tagjai gyűjtik a település múltjának, mai életének dokumentumait. Az anyagot azonban továbbra is Fogarasy Mihály gondozza, rendezi köteté. Ily módon újabb kötetek kerülnek az olvasóteremben a helytörténeti krónika polcára. Adatait felhasználják a pedagógusok a szülőföld, a szűkebb haza megismertetését, megszerettetését célzó nevelői munkájukban, s dolgozatíráshoz merítenek belőle a diákok. Bízást mondhatjuk, hogy a helytörténeti krónika kötetei nemcsak a krónikáiró szakkör tagjait kapcsolják a könyvtárhoz, hanem az iskolák és a könyvtár kapcsolatának erősödéséhez is hozzájárulnak.

(A múlt évben rendezték meg az ifjúsági házban Rajna Ágnes szobrászművész

Szakkörök a könyvtárban

Milyen képet mutat Pilisvörösvár közművelődési helyzete napjainkban?

Van a községnek művelődési otthona, bár adottságai nem kielégítőek. Fogarasy Mihály könyvtárvezető, aki 23 éve dolgozik a községen, elmondotta, hogy e majdnem negyedszázad folyamán nem egy művelődési otthon igazgató tevékenykedett itt hosszabb-rövidebb ideig. A mostani lelkes fiatalember 4 éve dolgozik munkakörében. Művelődő közösségeket, szakköröket szervez és igyekszik életet lehelni beléjük. Tevékenykednek továbbá kulturális felelősök is a helyi vállalatoknál, munkájuk azonban a legtöbbször csak „házon belül” hat.

A művelődési otthon szakkörei közül már említettük a krónikairó szakkört, s elmondottuk, miként forr össze tevékenysége a könyvtárával.

A könyvtárban készülnek műsoraikra az irodalmi színpad tagjai is. Hetenként összejön 15-16 általános és középiskolás diák, s persze a könyvtár nemcsak fedelet ad számukra a zavartalan felkészüléshez (a művelődési otthon épületével gondok vannak, felújítása már nem sokáig várthat magára), de kezük ügyébe adja a szükséges irodalmat is. Sőt szerepléseik jó részét is a könyvtárban tartják. Itt próbál és a rendezvényeken fellép a község nemzeti énekkara is.

Teljes munka- és költségmegosztás érvényesül a két csoporttal működő bábszakkör esetében. A szakkört vezető két óvónő tiszteletdíját a művelődési otthon fizeti, a bábokat meg az egyéb kellékeket, valamint a próbahelyiséget a könyvtár adja. A bábszakkör működtetésében a könyvtár messzemenően érdekelt, mégpedig alapfunkciójának, az olvasásra nevelésnek érdekében. A bábelőadások a könyvtárban folynak, s ezeket úgyszólván a község valamennyi óvodása, kis meg nagyobb iskolása végigélvezi-izgulja. S hogy jusson egy felfedező gyermeki pillantás a környezetre is, hogy ráésszméljenek a kicsik, hol is vannak, arról a könyvtárosok gondoskodnak. Az előadás szünetében elmondják a gyerekeknek, mi minden szép és jó várja őket a gyermekkönyvtárban. Újabban pedig a zenei részleg falai közül kiáradó, gyermeki füleknek oly kedves muzsika is erősíti a könyvtár vonzását.

A könyvtárban működő szakkörök között feltétlenül említést érdemel a kertbarátok köre. Pilsvörösváron a kertészkedés kinek hobby, kinek kereset kiegészítés. A szakkört annyira fontosnak tartják, hogy vezetését felsőfokú szakképzettségű kertészeti szakemberre bízták. A foglalkozásokon mindig említés történik a könyvtárban található szakkönyvekre. Már hagyomány, hogy a mezőgazdasági könyvhónapban a könyvtár rendezésében könyvvásárral egybekötött nagyobb szabású összejövetelt tartanak.

A közös udvar egyik sarkában 3 római mérföldkő áll, az Aquincumtól való távolságot mutatja. A határban találták a tsz emberei, é ki másnak adhatták volna, mint Fogarasy Mihálynak. Ez a 3 k ő most az udvar egyetlen dísze. Remény van rá azonban, hogy nem sokáig. Tervei vannak az udvarral mind az ifjúsági háznak, mind a könyvtárnak. Néhány kerti paddal és a melegben enyhülést adó lugassal olvasókertet létesítenek, amelyben lemezhallgatásra is mód nyílnék. Nyáron itt zajlanak majd le az asztalitenisz meg a sakkcsaták és a kisebb rendezvények, társas összejövetelek.

Simay Norbert

1974. Ünnepi Könyvhét

(Mándy Iván író)

Mándy Iván és a közönség)

(Mándy Iván novelláit hallgatjuk)

Mándy Iván életművének díszlete a Józsefváros. Környezetrajza az ő lelkiállapota. Utcák, terek, kapualjak, padok a tereken, nem a holt tárgyi környezet jelentik a novelláiban, hanem a tájak embervilágát.

A Csutak-tetralógiában mai gyermekirodalom egyik legvonzóbb hősét formálta meg. Csutak és a szürke ló a sorozat kiemelkedő kötete. Regényben és filmen egyaránt méltó sikert aratott. Ifjúsági olvasóink kedvenc olvasmányai a Csutak sorozat kötetei.

A Pilisvörösvári Nagyközségi Könyvtár hangtára

1970. január 21-én a Könyvtártudományi és Módszertani Központban átvettük a Művelődésügyi Minisztérium ajándékát: 305 db hanglemezt, 10 db fejhallgatót, egy GZC Supraphon lemezjátszót és egy Qualiton Super magnetofont.

Bár hosszú éveken át szívesen és szeretettel használtuk az ajándékba kapott lemezeket, valamint a magnetofont is, de ezekben az években még nem merült fel a gondolat, hogy komolyabban foglalkozunk a hangtár kiépítésével. Részben azért, mert nem volt hozzáértő könyvtárosunk, részben pedig nem volt remény olyan összeg előteremtésére, mely az alapfelszerelés továbbfejlesztését biztosíthatta volna. Hogy a meglevő lemezanyag iránt sem mutatkozott komoly érdeklődés, abban bizonyára mi is hibásak voltunk, sem a lemezanyag feltárásával, sem annak propagálásával nem foglalkoztunk eleget.

A helyzet 1971-ben némileg megváltozott. Ebben az évben „Kiváló Könyvtár” cím elnyerésével 20 ezer forintot kaptunk, mely összegből egy új Rösler-pianínót vettünk. Ettől kezdve gyakori vendégeink voltak az érdi zeneiskola tanárai és az iskola pilisvörösvári tagozatának növendékei. Az addigi laza kapcsolat megerősödött és egyre szorosabbá vált. Ettől kezdve a zeneiskola a könyvtárban tartotta zenei rendezvényeit, így a növendékhangversenyeket, majd később a tanári koncertjeit is. E hangversenyeknek egyre nagyobb sikere lett, s mostanában mindig telt ház előtt lépnek fel a zeneiskola tanárai és növendékei.

A fiatalok az 1974-75-ös években kezdtek érdeklődni a komolyzene iránt. Kérésükre a zeneiskola tanárai évenként 10 zenei tárgyú előadást tartottak a könyvtárban, melyhez szívesen használták a könyvtár lemezanyagát, s miután egy-egy keresett lemez az állományból hiányzott, felmerült a lemezanyag fejlesztésének, illetve egy zenei részleg megteremtésének gondolata.

A megvalósítást lehetővé tette, hogy megnyertük a „30 év 30 könyvtár” pályázatot, s az ezzel járó 100 ezer forint jutalmat. A nagyközségi tanácstól két új helyiséget kaptunk. Az 51 m²-es helyiségben pedig hangtárat létesítettünk.

Egy hangtár megtervezésére semmiféle „recept” nem állt rendelkezésre. Ezért először Budapest hangtárait néztem meg, majd „kezembe vettem a vándorbotot” és bejártam a fél országot, hogy tapasztalatot szerezzek egy községi könyvtár hangtárának létesítéséhez. Nagyon tetszett Fonyó Istvánné debreceni hangtára, de miután Debrecen kb. hússzor akkora, mint Pilisvörösvár, nem vehettem ezt mintának. Kisebbit kellett keresnem. Így találtam meg végül is Budapesten a Molnár utcai Gorkij Könyvtár hangtárát, mely bár méretét tekintve ugyancsak felülmúlta szükségletünket, úgy éreztem, hogy ezt leegyszerűsítve fel tudjuk használni.

A Gorkij Könyvtár laboratóriuma kérésre több felvételt készítet a hangárban. Ezeknek a felvételeknek birtokában először megrendeltem az asztalosmunkát. Most már csak olyan szakembert kellett keresnem, aki megtervezi a technikai berendezést. Bizony sokáig keresgéltem... s már-már kezdtem elveszteni a kedvemet és türelmemet. Egy alkalommal Pécsen, az MKE zenei szakágának ülésén Földi Egon villamosmérnök a hangtárak technikai berendezéséről tartott előadást. Az előadás után megkerestem és felkértem hangárunk elektroakusztikai tervének elkészítésére, amit ő el is vállalt.

A terv 1970 januárjában elkészült. Most már csak kivitelezőt kellett keresnem. Hosszú, hiábavaló járkálás után a véletlen sietett segítségemre. Találkoztam egy régi tanítványommal, aki jelenleg a Műszaki Egyetem híradástechnikai adjunktusa. Elmeséltem neki helyzetemet. Nos, a legjobb helyen panaszkodtam. Temesi Ágoston, a Műszaki Egyetem mérnöke, rögtön vállalta, hogy erre a munkára felkéri az egyetem ifjúsági csoportját. Így született meg a hangtárunk. Nemcsak a terv kivitelezését, hanem a kapcsolótábla elkészítését is elvállalták a fiatalok, s mindezt társadalmi munkában.

(Kapcsolási rajz)

(A bejárat ajtó mellett balra L alakban helyezkedik el a hangtár technikai központja. Felszerelése 4 Philips- és 1 Supraphon-lemezjátszó, 1 db kazettás és 1 db szalagos magnetofon, valamint a kapcsolótábla. Ennek folytatásában van az öt lehallgatóhely)

(Kapcsolási rajz)

A technikai központ az alábbi szolgáltatásokat biztosítja:

- 1. Hanglemezen és hangszalagon rögzített zenei vagy prózai sztereóműsor lehallgatása fejhallgatón keresztül a hangtár öt lehallgatóhelyén.*
- 2. A technikai központ egyszerre öt műsort képes közvetíteni. Ebből a hallgató által kiválasztott műsort közvetíti a lehallgatóhelyekhez.*
- 3. Minden lehallgatóhelyen szabályozható a hang erőssége és a „balansz” (elektromos hangközép-szabályzó).*
- 4. Nagy létszámú hallgatóság esetén a technikai központ hangszórókon keresztül lehetővé teszi, hogy bármely műsor az alábbi helyeken is hallgató legyen:*
 - a könyvtár felnőtt részlegében,*
 - a gyermekkönyvtárban,*
 - az úttörőteremben,*
 - és az ifjúsági klubban.*

A sztereó hatást a termekben elhelyezett hangfalak biztosítják.

- 5. Bármely lemezjátszóról, illetve mikrofonról átjátszás, illetve felvétel készíthető magnetofonon.*
- 6. A hangtár nyelvi stúdióként is működik. Jelenleg angol, francia, német és orosz nyelv tanulható kezdő és haladó fokon.*
- 7. A lehallgatóhely fölött külön lámpát helyeztek el.*
- 8. A lehallgatás FDS 22 típusú sztereó fejhallgatókon keresztül történik.*

A kapcsolóközpont 10 db lehetséges jelforrás teljesítmény kimeneteinek jeleit IEC-szabványú, ötpólusú csatlakozókon fogadja. Lehetőséget biztosít, hogy a kezelő az öt lehallgató-fülke, valamint a négy terem számára a 10 bemenő jelből tetszőlegest kiválasszon és a sokpólusú kimenőcsatlakozón keresztül az adott helyre juttassa.

A kapcsolóközpontban a hangtár kezelője beállítja a kívánt hangerőt és „balanszot”. Hasonló lehetőség van a lehallgatóhelyeken is, a „balansz” szabályozása azonban csak csavarhúzóval

történhet (az esetleges helytelen beállítás elkerülésére). A termék számára semmilyen szabályozás nincs, azok hangereje a hangforrások hangerő-szabályozásával biztosítható.

A zenei részlegünk feladata

1. A könyvtár hagyományos eszközein és módszerein túl lemezek vásárlásával és helyben használatával aktívan kívánja segíteni zenei ismertetést, az idegen nyelvek tanulását, valamint az irodalom auditív befogadását.
2. A lemezek egyéni és kollektív hallgatásán túl kifejlesztjük a zenei anyaghoz kapcsolódó aktív és passzív tájékoztatást. Zenei foglalkozások szervezésével hozzájárulunk a lakosság ízlésének fejlesztéséhez.
3. Szolgáltatásként – amennyiben a személyi feltételek a jövőben javulni fognak – zenés, verses műsorok összeállítását vállaljuk nemzeti és társadalmi ünnepek, rendezvények előadásainak színesítéshez.
4. Szoros együttműködést építünk ki a művelődési házzal, a gimnáziummal, az általános iskolával, a zeneiskolával és az énekszakos pedagógusokkal. (Csak a fenti kapcsolatok megteremtésével tudja a zenei részlet a feladatát eredményesen betölteni.)

A gyűjtőkör

Hangtárunk gyűjtőkörét funkciója határozza meg. Ennek megfelelően a Magyarországon megjelenő lemezekből az alábbiakat gyűjti:

1. a **világnyelvek** (angol, francia, német, orosz) alap- és középfokú oktatólemezeit;
2. az **irodalmi lemezeket** (mesék, versek, drámarészletek, neves előadóművészek felvételei, stb.);
3. a nagyszámú **zenei kiadványokból** erős válogatással:
 - zenetörténeti korszakok és szerzők legjelentősebb kompozícióit;
 - közkedvelt nyitányokat, operarészleteket, versenyműveket, kórusokat;
 - magyar és külföldi népdalokat, himnuszokat, mozgalmi dalokat.

A gyűjtőkör könyvanyaga a fenti művekhez, illetve azok zeneszerzőihez kapcsolódik.

A hanglemek feldolgozása

A feldolgozás a könyvek állományba vételéhez hasonlít. A vásárolt lemezek egy tételben a csoportos leltárkönyvbe kerülnek. A csoportos leltárkönyv beosztását Pethes Iván: A fonotéka c. könyvéből másoltuk némi változtatással.

1.	2.	3.	4.	5.			6.	7.	8.	
				Beszerzés módja					Hangfelv.	
Sorszám	Kelt	Szállító	Kísérő irat száma	Vétel	Csere	Ajándék	Érték	Darab	Hanglem.	Tekercs

9.	10.	11.
----	-----	-----

Gyártás helye			Műfaj							Megjegyzés	
Magyarország	Népi demokráciák	Egyéb	Komolyzene	Könnyűzene	Népzene	Irodalom	Nyelvlecke	Egyéb	Mozgalmi dal	Egyéb	

A címleltárkönyv vezetése teljesen megegyezik a könyvek leltárba vételének a gyakorlatával. Csupán a raktári jelzése más.

A lemezeket ugyanis három nagy csoportba osztottuk:

A csoportba tartoznak a 17 cm-nél kisebb lemezek;

B csoportba tartoznak a 17,5 cm nagyságú lemezek;

C csoportba osztottuk a 25 cm és annál nagyobb lemezeket.

A raktári jelzet rovatra ezzel a betűjellel kerülnek a lemezek bejegyzésre. A 62 vagy B 26 vagy C 118 stb. A raktári jelzéseket rotex-szalagra rögzítjük és ráragasztjuk a lemeztasak vagy kazetta bal felső sarkára. Hogy a szám le ne kopjon, filmolux-szal borítjuk be.

Katalógus

Egyelőre betűrendes katalógust készítettünk rövidített címleírással, a következő adatok feltüntetésével:

- 1. raktári szám;*
- 2. a mű szerzője, címe, opusz vagy hangnem;*
- 3. Előadó;*
- 4. gyártó cég, gyártási szám, fordulatszám;*
- 5. keretmegjelölés.*

Megkezdttük a gyártási szám-katalógus készítését.

Olvasószolgálat

A könyvtár szolgáltatásai az alábbi időben vehetők igénybe:

Hétfőn: 14-től 17 óráig.

Szerdán: 14-től 19 óráig.

Szombaton: 14-től 19 óráig.

Az általános iskola, a gimnázium és a zeneiskola növendékei részére külön időt is kérhet lemezhallgatásra.

Az olvasó (hallgató) szabadon választhatja ki a lemezszeletről a lemezt, de annak lejátszása a hangtároló feladata. A lemezek lejátszása után nem kerülnek rögtön vissza a lemezszeletrébe. A hangtároló a lejátszott lemezek összeszámlálásával készíti a napi statisztikáját.

Eddigi tapasztalatok

Az elmúlt két esztendőben azt tapasztaltuk, hogy a hangtár léte, valamint a 700 darabból álló lemeztár komoly vonzást gyakorolt a fiatalokra. Gyakran volt úgy, hogy az öt lehallgatóhely kevésnek bizonyult. Ilyenkor a gyermekkönyvtárba vagy a könyvtár felnőtt részlegébe adtuk át

a hangot csoportos hallgatásra. A hangtár a könyvtár olvasóinak számát is növelte. Gyarapodott a Pilisszentiván községből átjáró fiatalok száma is. A hangtár melletti úttörőterem, valamint a ifjúsági klub falára hangfalakat helyeztünk el, s ezeken keresztül zenét és irodalmi műsort tudtunk az úttörőknek és az ifjúsági klub fiataljainak biztosítani. Hanglemezeinket, irodalmi műsorainkat, sőt a nyelvleckéket is minden intézmény részére rendelkezésre bocsátjuk átjátszásra.

Jobb oldalon három lemezszekrényben 700 lemezt tárolunk. A szekrények két oldalán 1-1 könyvespolc áll zenei tárgyú könyvekkel, a bejárati ajtó mellett jobbra pedig egy kis asztalka s két fotel szolgálja a érdeklődők kényelmét.

Problémák és megoldandó feladatok

A vezérlőpulton, a fejhallgatókban, valamint a lemezjátszóknak és magnetofonokban időként meghibásodás fordul elő. Egyikünknek sincs képzettsége ahhoz, hogy a hibaforrásokat kiküszöböljük. Ilyenkor újra és újra a Műszaki Egyetem KISZ-fiataljaihoz fordulunk. Ez azonban csak a mi számunkra megoldás (és ez sem lehet végleges megoldás). **Ha a megyében több helyen létesítenek a jövőben hangtárat, akkor felétlenül meg kell oldani a hangtárak karbantartásának a kérdését.** Kézenfekvő a megoldás: A Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár saját hangtárának létesítésekor teremtsen technikai bázist. Így megoldódna a megye hangtárainak karbantartási problémája.

Ugyancsak a Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtártól várjuk, hogy a beszerzésre érdemes, de meg nem vásárolható művekről magnetofonmásolatokat készítsen, és azokat a már meglévő, vagy a jövőben létesítendő hangtárak rendelkezésére bocsássa.

A hangtár – bár kétségtelen, hogy ős közepétől tél végig eléggé látogatott – még mindig nem tölti be az általunk tervezett szerepét. A ok abban rejlik, hogy a kapcsolatokat még mindig nem sikerült olyan fokra emelni, mely szélesebb körű igényt támasztana a könyvtár szolgáltatása iránt. Ez azonban most már kisebb gond, és az intézmények vezetőin múlik. Az alapvető feltétel megvalósult: a hangtárunk készen áll, működik és rövid időn belül teljesíteni fogja a tőle elvárt feladatokat.

Cikkemhez az alábbi szakmunkákat használtam fel:

1. Fonyó Istvánné – Simon Zoltán: *A zenei szolgáltatás megszervezése a közművelődési könyvtárakban.* (Debrecen, 1973.)
2. Pethes Iván. *A fonotéka. Hangstúdiók szervezése, működtetése a könyvtárakban.* (Népm. Prop. Iroda. Budapest, 1970.)
3. Földi Egon: *A hangtárak létesítésének technikai problémái.* (OSzK. KMK. Budapest, 1974.)

Fogarás Mihály

1972. március 15-én az Onkológiai Intézetben megoperáltak (Struma). Felgyógyulásom után az operáló orvos azt ajánlotta, hogy a pedagógus pálya és a könyvtár között hagyjam abba azt, ahol sokat kell beszélni, mert kímélnem kell a hangszalagokat. Így 1973. március 1-én befejeztem a tanítást és csak a könyvtárosi munkámat folytattam. Emiatt feleségemmel helyet cseréltem. Én lettem a könyvtárvezető és ő a beosztott könyvtáros. Erről az alábbi értesítést kaptam:

Kinevezés és besorolás

Fogarasy Mihály (születési hely: Pilisvörösvár, 1917. év május hó 21. nap. Anyja neve: Schreck Mária) Pilisvörösvár, Kápolna u. 20. lakost kinevezem a Pilisvörösvár Könyvtár létszámába vezető könyvtáros minőségben 1973. év március hó 1. napjától.

Egyidejűleg a számú utasítás alapján besorolom a 7027 kulcsszámú vezető könyvtáros munkakörbe fokozatakorcsoportjába.

Alapbérét 2.630,-Ft-ban. Korpótléklal együtt: 2950,-Ft.

(Fogarasy Mihályné a községi könyvtár vezetője 1954 óta)

1975-ben a könyvtár 2 pályázaton vett részt. Az egyik a „30 év 30 könyvtár”, a másik a „munkásolvasók” számának növelése. Mindkettőt megnyertük.

Az első pályázat megnyerése a könyvtár részére 100.000,-Ft jutalmat jelentett. A másik pályázaton 2000 forintot nyertünk.

E pályázatok megnyerése mind a járásban, mind a megyében emelte a könyvtár tekintélyét.

Ezeket az eredményeket a Végrehajtó Bizottság azzal honorálta, hogy a könyvtár melletti 2 helyiséget gyermekkönyvtár és hangtár létesítésére a könyvtárhoz csatolta. Így a könyvtár alapterülete elérte a 320 m²-t.

A hangtár alapításával kapcsolatban műsoros estét rendeztünk, melyen megjelentek a járás és a megye vezetői, valamint a községi előljárók. Erre az estre meghívtuk a Műszaki Egyetem egyik mérnökét és Temesi Ágoston mérnököt, akinek a segítsége igen fontos volt számunkra.

Ő volt az, aki felkérte a Műszaki Egyetem fiataljait, hogy segítsenek a hangtár kapcsolótáblájának elkészítésében. Ezek a fiatalok nemcsak a kapcsolótáblát készítették el, hanem a kivitelezést is elvállalták. Nagyon örültünk, hogy meghívásunknak eleget tettek.

(A jubileumi ünnepség megyei községi és járási vezetői)

(Az ünneplő közönség)

(A zenei műsor 2 közvetítője Hidas Györgyné és Lukács Mária)

Mindig probléma volt a zenei estéken a zongora hiánya. Mindig a kultúrházból, vagy a Bánóczi családtól kellett kölcsönkérni. A Kiváló Könyvtár címért nyert összegért pianínót és a „30 év 30 Könyvtár” versenyben nyert 100.000 forintért hangtárt, nyelvstúdiót és gyermekkönyvtárt létesítettünk.

A könyvtár legjobban működő klubja a Kertbarátok Köre. Vezetőjük komoly szakember: dr. Kovács László, aki vagy ismert szakembereket hív meg havonta a könyvtárba, vagy ő maga tart előadást az aktuális kertészeti problémákról. Időnként kirándulást tartanak Pomázra, Zsámbékra agy a helybeli kertészek kertjeibe. Ősszel borkóstolót rendeznek, év végén pedig búcsúestét rendeznek családi körben.

(A kertbarátok kirándulása Ráckevére)

1975. június 19-én Szemes Mari érdemes művész Ki hogyan szeret címmel önálló irodalmi estét tartott. Közreműködött: Vitay Ildikó énekművésznő.

(Szemes Mari verset mond)

A központi könyvtárhoz tartozó fiókkönyvtárak:

A külterületeken három fiókkönyvtár működik.

1. számú Fiókkönyvtár (Rákóczi út 5.)

Kölcsönzési idő:

Vasárnap: 8-13-ig

Csütörtök: 17-19-ig

(1.sz. Fiókkönyvtár vezetője, Márton Ilona)

2. számú Fiókkönyvtár az ásványbánya kultúrházában.

Kölcsönzési idő:

Csütörtökön: 16 órától 19 óráig

Tulajdonképpen 4 fiókkönyvtár tartozik a központi Könyvtárhoz, de a 4. csak 1977. október 1-től kölcsönöz könyveket.

A 2. sz. fiókkönyvtárban időközben könyvtárvezetői csere történt és Gyenge Marikát Ebergényi Lászlóné követte.

A legforgalmasabb és legrégebb fiókkönyvtár az 1. számú, melyet Márton Ilonka vezet. Könyvállománya megközelíti már a kétezret.

Valamennyien tiszteletdíjat kapnak, de úgy látom, inkább lelkesedésből vállalták ezt a munkát.

A Központi Könyvtár kölcsönzési ideje

Könyvkölcsönzési idő felnőtteknek:

Hétfő: 14-17-ig

Kedd: 14-19-ig

Szerda: 14-19-ig

Csütörtök: 8-12-ig 14-19-ig

Péntek: 14-19-ig

Szombat: 14-19-ig

A gyermekkönyvtár kölcsönzési ideje:

Hétfő: -

Kedd: 13-19-ig

Szerda: 8-13-ig -

Csütörtök: 13-19-ig

Péntek: 13-19-ig

Szombat: 8-13-ig -

3. számú Fiókkönyvtár (Szabadságliget, 6. számú óvoda)

Kölcsönzési idő:

Hétfő: 15-től 19 óráig

Csütörtök: 15-től 17 óráig

1975. június 19-én, 18.00 órakor

A Községi Könyvtárban

KI HOGYAN SZERET

S z e m e s Mari érdeemes művész

önálló irodalmi estje

Közreműködik:

V i t a y Ildikó énekművésznő

(Szemes Mari)

(Vitay Ildikó)

(Kis „Könyveladók” – Boros-Engl)

(Gyermekrajzkiállítás)

(A 7. sz. óvoda rajzai)

Emlékezetes marad az 1977. évi Ünnepi Könyvhét

(Csák Gyula író)

(Baranyi Ferenc költő)

(Kovács P. József a TV bemondója)

(Fogarasy Mihály jut. könyveket oszt)

Az 1977. évi Ünnepi Könyvhét sokáig emlékezete marad a könyvtár életében. A műsort Kovács P. József a TV bemondója konferálta, Csák József író az Ünnepi Könyvhét fontosságáról, az irodalom mai helyzetéről beszélt, majd a saját irodalmi tevékenységéről adott ismertetést.

Baranyi Ferenc költő saját verseiből olvasott fel néhányat.

(A gimnáziumi énekkar közreműködése)

(Készmann Ildikó és Feldhoffer Kati az Ünnepi Könyvhét könyveit terjesztik)

Gyermek klub

A gyermekkönyvtár létesítésével a gyermekekkel való könyvtári foglalkoztatás is megindult. Bellovits Istvánné lelkesedéssel megkezdte a bábszakkör beindítását. Hetenként egyszer a könyvtárban tartják a találkozásokat és a próbákat. Legutóbb a Kismalac és a farkas című bábdarabot gyakorolták.

(A képeken vezetőjük, Bellovits Istvánné látható)

(Ifjú zenebarátok tagja)

1977. május 1-én Fogarasy Mihályné, 1978. január 1-én Fogarasy Mihály nyugdíjba vonult.

1978. január 1-től Holitska Sándorné a megbízott könyvtárvezető.

Denk Éva a gyermekkönyvtáros

Angeli Márta olvasószolgálatos könyvtáros
 Fogarasy Mihály, mint nyugdíjas évi 840 órát dolgozik a könyvtárban.
 Beosztása: hangtáros.

Statisztika 1977. december 31-én:

Könyvállomány	a Központi Könyvtárban:	23.555 kötet
	az 1. sz. Fiókkönyvtárban:	1.872 kötet
	a 2. sz. Fiókkönyvtárban:	1.115 kötet
	a 3. sz. Fiókkönyvtárban:	1.456 kötet
	a 4. sz. Fiókkönyvtárban:	567 kötet
	Összesen:	28.565 kötet

Olvasók száma	a Központi Könyvtárban:	1.884 fő
	az 1. sz. Fiókkönyvtárban:	152 fő
	a 2. sz. Fiókkönyvtárban:	37 fő
	a 3. sz. Fiókkönyvtárban:	121 fő
	a 4. sz. Fiókkönyvtárban: okt. 1-én kezdett:	30 fő
	Összesen:	2.224 fő

Könyvtári látogatók száma 1977-ben:	Ált. iskolások	Felnőttek
A központi Könyvtárban:	5.785 fő	8.705 fő
1. sz. Fiókkönyvtárban:	1.383 fő	1.312 fő
2. sz. Fiókkönyvtárban:	266 fő	218 fő
3. sz. Fiókkönyvtárban:	1.122 fő	875 fő
4. sz. Fiókkönyvtárban:	70 fő	29 fő
Összesen:	8.626 fő	11.139 fő

Kölcsönzési forgalom:	Ált. iskolások	Felnőttek
A Központi Könyvtárban	20.743 kötet	30.199 kötet
1. sz. Fiókkönyvtárban:	2.940 kötet	2.742 kötet
2. sz. Fiókkönyvtárban:	670 kötet	603 kötet
3. sz. Fiókkönyvtárban:	2.480 kötet	1.870 kötet
4. sz. Fiókkönyvtárban: Okt.1-én létesült:	154 kötet	44 kötet
Összesen:	26.987 kötet	35.458 kötet

Közösségek a könyvtárban:

Kertbarátok Köre	Havonta egyszer találkoznak
Bélyegszakkör	Havonként kétszer találkoznak
Bábszakkör	Havonként négyszer találkoznak
Ifjú zenebarátok klubja	Havonként – negyedévenként egyszer
Gyermekklub	Havonként kétszer találkoznak

Osztálylátogatások

1977. szeptemberében a könyvtár szerződést kötött az Általános Iskolával a kulturális feladatok közös megoldására. A szerződés pontjai között az osztálylátogatások a legfontosabbak. Évenként valamennyi osztály egy alkalommal meglátogatja a könyvtárt (40 osztály), s a könyvtárvezető, illetve a gyermekkönyvtáros az alábbi tematika szerint foglalkozik velük:

I-II. osztály: Ismerkedés a könyvtárral és a mesekönyvekkel

III-IV. osztály:	Ismerkedés a legfontosabb ifjúsági könyvekkel, valamint a tananyagot kiegészítő könyvekkel.
V-VI. osztály:	Pilisvörösvár története Buda visszafoglalásáig, majd az első német telepítésektől a község mai történetéig.
VII-VIII. osztály:	Ismerkedés a katalógusokkal, majd tájékozódás a könyvtárban, sa könyvtár használata.

Rendezvények 1977-ben

Mezőgazdasági előadás a kertbarátok részre:	8
Mezőgazdasági könyvhónapi előadás:	1
Könyvkiállítás a Mezőgazdasági Könyvhónapon:	1
Jogi és pénzügyi kérdések a Kertbarátoknak:	1
Kertbarátok tanulmányi kirándulása:	1
Ifjú zenebarátok klubnapja:	4
Növendékhangverseny a könyvtárban:	4
Költészet Napja:	1
„Pilisvölgye” szavalóverseny:	1
Tanári hangverseny a könyvtárban:	1
Ünnepi Könyvhét megyei megnyitója:	1
Nemzetiségi ankét a könyvtárban:	1
Híres zeneszerzők (előadás):	1
Bábcsoport előadása (óvodásoknak):	2
Kertbarátok Köre elnökének év végi beszámolója:	1
Szervezett <u>gyermekfoglalkozás:</u>	<u>6</u>
Összesen:	35

Pilisvölgye szavalóverseny

Évenként visszatérő hagyományos rendezvény, melyen a környező 8 község felsőtagozatos tanulói vesznek részt.

Az 1977. évi győztesek:

1. Csendes Krisztina V. osztály (Tinnye)
2. Lukács Csilla VII. osztály (Piliscsaba)
3. Balázs Krisztina VI. osztály (Pilisvörösvár)

Könyvtáros arcképek

Mi a titka?

1978. január 1-én nyugalomba vonult Fogarasy Mihály a Pilisvörösvári Nagyközségi Könyvtár vezetője

Nehéz tárgyilagos szemlélőként szólni mindarról, amit Pilisvörösvárott, ebben a tíz és fél ezer lakosú, nemzetiségi nagyközségben tesznek az olvasás megszerettetésért, a zenei és képzőművészeti kultúra fejlesztéséért, mindazért, amit úgy hívunk: közművelődés. Gazdagon felszerelt, tágas könyvtárában huszonnyolcezer kötet között válogathatnak az érdeklődők. A könyvtár otthont ad hangversenyeknek, ismeretterjesztő előadásoknak, író-olvasó találkozóknak, bábelőadásoknak, sőt kiállításoknak is. Van külön gyermekkönyvtára és nyelvi

laboratóriummal felszerelt hangtára is, nyolcszáz lemezes választékkal. Aki pedig németül – nemzetiségi anyanyelvén – kíván olvasni, verset vagy zenét hallgatni, az sem jön ide hiába. - Titok? Ugyan, Nincs benne semmi különös. Szeretem az embereket és ez a falu az otthonom – mondja a könyvtár vezetője, Fogarasy Mihály.

Ami a szülőfalu szeretetét illeti: őse az elsők között, 1689-ben telepedett meg itt, Pilisvörösvárott. Katonaként érkezett ide, szülőfalujából, Schrambergből. Kőműves volt az eredeti foglalkozása, de megtették községi bírónak is. Egyszóval – ahogyan ma mondanánk – közéleti ember volt s ez a közért tenni akarás élt nemzedékről nemzedékre. Fogarasy Mihályban úgy, hogy a némettanári hivatást választotta. Két évtizeden át tanította faluja gyermekeit az anyanyelvre. Nagyszerű életpálya, de ő nem érte be ezzel. Szinte az első perctől kezdve gyűjtötte a könyveket, hátizsákban hordta, talicskával szállította a művelődési házba, ahol egy négyszer négy méteres irodából könyvtárat varázsolt. S ahogy sokasodtak a könyvek, úgy kopogtatott be sorra a házakhoz: olvasókat toborzott. Ennek éppen huszonöt esztendeje.

Az ötvenes években történt, hogy megüresedett az ásványbányászati vállalat kis művelődési háza. Délután értesült erről Fogarasy Mihály s még aznap, az éj leple alatt, kézikocsival átköltöztette a könyvtárat. Önkényesen. Másnap Peller János tanácselnök felelősségre vonta cselekedetéért – és kiutalt ötezer forintot, hogy berendezkedjen.

Régi történet, ma már kedvesen emlékeznek rá, hogyan alapított könyvtárat negyedszázada Pilisvörösvárott Fogarasy Mihály és felesége. A most diplomázó könyvtárosok magukban talán meg is mosolyogják a régi történetet, hiszen számukra mindez már elképzelhetetlen. S talán az is, hogy színjátszókört alapítottak a könyvtárban. Molière-t játszottak, gyermekműsorokat rendeztek, községtörténeti kiállítást szerveztek.

Pedig igaz mindez, az utolsó szóig. Igazát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy itt működik ma is a művelődési ház énekkara, a bélyeg- és a bábszakkör, a gyermekklub, a kertbarátok köre és az ifjú zenebarátok klubja is.

Hogy mi köze mindennek a könyvtár munkájához? Nagyon sok. Itt, Pilisvörösvárott ugyanis már óvodás korban a könyvtárba szoktatják a gyerekeket. De vajon – kérdezhetné bárki és látszólag joggal -, mit keresnek az óvodások, akik még olvasni sem tudnak, a könyvtárban? Ők még valóban nem tudnak olvasni, de a könyvet már ismerik, amiből olyan sok szép mesét mondanak el nekik az óvónénik. S mivel az általános iskola bábszakköre rendszeresen tart az óvodások részére bábelőadásokat a könyvtárban, megismerhetik, hogy még nagyon sok könyv kínál számukra érdekes történeteket. S aki egészen kicsi korában már önállóan forgathatja a könyveket, életre szóló barátságban marad velük. Ezért szorgalmazták, hogy minél több diáknak is ez legyen a második otthona. Tavaly már huszonöt osztály számára tartottak itt foglalkozásokat, az elsőtől a nyolcadikig. És itt rendezték meg a Pilisvölgye szavalóversenyt és a Képes történelem című vetélkedőt is.

Mindennek eredményeként a gyermekolvasók száma már a hétszázat közelíti, ami azt jelenti, hogy az általános iskolás diákok hatvan százaléka a könyvtár beiratkozott olvasója.

A másik, nem mindennapi eredmény: a felnőtt olvasók negyvenöt százaléka munkás! Hogyan sikerült ez? Egy példa a sok közül. A faluban élő munkásemberek majd mindegyikének van egy kis kertje a ház körül, aminek legfőbb célja, hogy rendezettségén kívül hasznos is legyen: teremje meg a legfontosabb zöldségféléket és gyümölcsöket, amire egy-egy családnak szüksége van. Ezért alakították meg a könyvtárban a kertbarátok körét, akik részére tavaly

tizenegy szakelőadást rendeztek, tanulmányi kirándulást szerveztek Sopronba és Fertődre, és helyszíni kertszemléket is tartottak a kör tagjainál. Hogy mi haszna ebből a könyvtárnak? Aki rendszeresen eljár a kör rendezvényeire, az soha nem megy haza könyvek nélkül.

A nagyközség lakóinak több, mint a fele érti, beszél – ha nem is irodalmi fokon -, a német nyelvet. Számukra, valamint az óvodákban és az iskolákban tanuló gyerekek számára ma már hatszáznál is több német nyelven íródott könyv található a könyvtárban, külön polcokon elhelyezve.

És van egy érdekes, új jelenség is. Az utóbbi években sok pilisvörösvári fiatal vállalt néhány évre munkát az NDK-ban. Nem egy közülük ott választott magának feleséget is. Érthető, ha ők is keresik a német könyveket.

A tanács, a lehetőségekhez képest, igen bőkezűen támogatja a könyvtár munkáját. Tavaly kétezer-ötszáz új kötetet vásároltak. És a gyarapodásnak más módja is van. A hangtárt és a nyelvstúdiót abból a százezer forintból rendezték be, melyet egy könyvtári pályázaton nyertek. A színes televíziót és a zongorát pedig abból az összegből vették, amit a Kiváló Könyvtár címért kapta.

Prukner Pál

A szó elszáll, az írás s a fénykép megmarad és hűen őrzi az eseményeket. Ezért a könyvtárvezetői időm hűségese közönségét újra visszaidézem. Ugyanígy visszaidézem még egyszer a zenei hangversenyek és a számtalan kulturális műsorok fáradhatatlan zenei kísérőit, Hidas Györgyné és Lukács Mária tanárnők arcképeit.

Búcsúztató helyett

1978. május 19-én közlekedési baleset következtében elhunyt Molnár Irma, a Budakeszi nagyközségi-járási könyvtár vezetője. Harmincéves volt.

Molnár Irmát kicsi leány korától ismertem és szerettem. Volt a lényében valami sajátos, kisugárzó derű, amely azonnal büvökörebe vonta az embert, ha a közelébe került. Sem szárnyaszegettnek, sem siránkozóknak nem láttam soha. Biztosan voltak nehéz, gyötrelmes órái, napjai (miért ne lettek volna?!), de a társak között mindig magabiztos énjére talált, s kifényesedett.

Akarva-akaratlanul magára irányította a körülötte levők figyelmét, anélkül, hogy bármikor központ vagy ünnepelt kívánt volna lenni; ehhez hiányzott belőle a szükséges önzés és szerepelhetnemség. Figyelni kellett rá -, ilyen ember volt. Ki ne emlékezne: villogó-okos megjegyzéseire?! Kedves, kis – hol örvendező, hol ironikus – nevetésére?! Derűs, de mindig fürkésző tekintetére?!

Igen, biztosan sokan emlékszünk így rá, de mindez személyisége leltárának csak a kezdete.

Nem tartozott az álmodozó, porcelán mosolyú leányok közé. Éppen ellenkezőleg! Hamar kardot rántott, ha úgy hozta a szó, s konokul mondta-védte az igazát. Közben mosolygott, fel-felnevetett, de a szava suhogó kardél volt. Kisebb-nagyobb szópárbaj nem egyszer megesett kettőnk között is, így nyugodt lelkiismerettel állíthatom: izgalmas szellemi torna volt vele vitatkozni. Érvei – akár a lézersugarak – gondolataim legmélyére villantak be, s

továbbgondolkozásra ösztökéltek. Napok múlva is eszembe jutott egy-egy megjegyzése, s arra kényszerített, hogy eltöprengjek az addig cáfolhatatlannak tartott véleményemen.

Valószínűleg ebből fakadt, hogy ahányszor találkoztunk, mindig gyors lelkiismeret-vizsgálatot végeztem: vajon igazítottam-e hibás gondolatsoromon? Pedig rendszerint alig-alig került elő egy-egy régebbi párbeszédünk: - nem tartozott a megszállott számonkérők közé. Sőt! Ennek ellenére –vagy talán éppen ezért! – lelkiismeretünk élesztője volt.

Volt. Így írom le, így kell leírnom: volt. Iszonyú. Nézek vissza az emlékeimbe, bámulok magam elé a papírra, s – igen –tudomásul kell vennem: volt. Huszonöt év mélységébe nyúlok le, hogy felsejlő emléktöredékekből felidézsem őt, de szememet elhomályosítja a könny, s már csak arra tudok gondolni, ő csak volt és már nincs.

(Itt még köztünk volt)

A nyugdíjazásommal és a könyvtárral kapcsolatos kéréseimet az alábbiakban terjesztettem a Községi VB elé:

1. Guth Lőrincné, könyvtári takarítónő havi bérét 1977. január 1-től 100,-Ft-tal kérem emelni.
2. Fogarasy Mihályné (aki 1977. május 1-én kezdi meg nyugdíját, s jelenleg a felmondási idejét tölti) 8 órás munkahelyét kérem Denk Évának adni, illetve kérem őt 4 órás állásából 8 órás állásba kinevezni. (Denk Éva sikeresen felvételizett a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán, s jelenleg a főiskola 1. éves levelező tagozatos hallgatója).
3. Az elmúlt esztendő novemberében beadott kérésemben 1977. szeptember 1-ét jelöltem meg nyugdíjba vonulásom idejét. Kérem engedélyezni, hogy ez a dátum december 31-re módosuljon. (Kérésem oka: A VB elnök 2 ½ hónapra emelte a felmondási időmet és teljes évi szabadságot biztosított számomra).
4. kérem engedélyezni, hogy Denk Éva megüresedő 4 órás állását én tölthessem be úgy, hogy törvényben megengedett évi 840 órát dolgozhassam le a könyvtárban. (Szerződéskötés megegyezés alapján).
5. Ha a könyvtárvezetői állásra többen pályáznának, kérem elsősorban Holitska Sándornét támogatni, aki pilisvörösvári lakos, könyvtárosi szakképzettséggel és vizsgával rendelkezik, 9 éves könyvtárosi gyakorlata van, ezenkívül jól ismeri a pilisvörösvári olvasókat.
6. Kérem a VB elnökét, engedélyezze, hogy amennyiben Holitska Sándornét jelölik ki könyvtárvezetőnek, a helyi gimnázium most végzős tanulói közül olyan fiatalat javasolhassunk könyvtárba való felvételre (gyermekkönyvtárosi funkcióra), aki vállalja, hogy még most tavasszal felvételre jelentkezik magyar-könyvtár szakon a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán.
7. Nyugdíjba vonulásom előtti évre való tekintettel kérem béremet 3%-os bérfejlesztésből felemelni.

Ezzel a 25 évi könyvtárosi és könyvtárvezetői munkámat befejeztem és a könyvtár vezetését Holitska Sándornénak átadom.

Kívánom, hogy a könyvtár további fejlődést érjen el és továbbra is a község, valamint az olvasók szolgálatában egyre nagyobb eredményeket érjen el.

Fogarasy Mihály

**„Hervorragende Gemeindebibliothek“
Pilisvörösvár (NZ. 28. V. 1971.)**

Prämien für hervorragende, Kulturhäuser, hervorragende Bibliotheken überreichte dr. József Garamvölgyi, stellvertretender Minister für Bildungswesen. Auf unserem Bild übernimmt Frau Ibolya Fogarasy, Leiterin der Gemeindebibliothek Pilisvörösvár, die Auszeichnungsurkunde.

(Fogarasy Mihályné könyvtárvezető 1971. május 28-án dr. Garamvölgyi József a Kultuszminisztérium helyettes miniszterétől átveszi a „Kiváló Könyvtár” kitüntetést)

Holitska Sándorné 1968. július 1-én vette át hivatalát a könyvtárban. Könyvtárosi vizsgák letétele után a katalógusok fejlesztése lett a feladata. 1978-ban átvette a könyvtár vezetését.